

FOREST MANAGEMENT CERTIFICATION REPORT
IZVJEŠTAJ O PROCJENI GAZDOVANJA ŠUMOM**SECTION A: PUBLIC SUMMARY / DIO A: JAVNI SAŽETAK**

Project Nr: / Projekat Br:	386559-BA		
Client: / Klijent:	Šumsko privredno društvo "Unsko-Sanske šume", d.o.o., Bosanska Krupa		
Web Page:	www.ussume.ba		
Address: / Adresa:	Radnička bb, 77240 Bosanska Krupa		
Country: / Država:	Bosnia and Herzegovina		
Certificate Nr. / Br.certifikata:	SGS-FM/COC-007907	Certificate Type: / Tip certifikata:	Forest Management
Date of Issue /Datum izdavanja:	29 July 2010	Date of expiry: / Datum isteka:	28 July 2015
Forest Zone:	Temperate Umjerena		
Total Certified Area Ukupno certificirano područje:	14 793.50 ha		
Scope: / Polje rada:	Forest management of state forests in the Unsko-Sanski Canton of Bosnia and Herzegovina for the production of conifer and deciduous wood Gospodarenje državnim šumama na području Unsko-sanskog kantona, Bosna i Hercegovina, za proizvodnju četinarskog i liščarskog drveta		
Location of the FMUs included in the scope/ Lokacija šumskog gazdinstva uključenog u polje rada	It is located in Unsko-Sanski Canton around the town Kluc Područje u Unsko-Sanskom kantonu, okolina Ključa		
Standard that the evaluation was conducted against/	SGS Generic Forest Management Standard (AD33) adapted for Bosnia and Herzegovina, version 01 of 16.06.2006. SGS opšti standardi gazdovanja šumama (AD33) prilagođeni potrebama Bosne i Hercegovine, verzija 01 od 16.06.2006		
Company Contact Person: Kontakt osoba kompanije	Mr Sabahudin Solaković		
Address: / Adresa:	Radnicka bb, 77240 Bosanska Krupa, Bosnia and Herzegovina		
Tel:	+387 37 662037		
Fax	+387 37 473 671		
Email:	ussume@ussume.ba		

Evaluation dates: / Datum procjene:**Main Evaluation / Glavna procjena**

15 – 17 March 2010

Surveillance 1 / Nadzor 1**Surveillance 2 / Nadzor 2****Surveillance 3 / Nadzor 3****Surveillance 4 / Nadzor 4****Date the current version of the report
was finalised**28th July 2010**Copyright:**

© 2010 SGS South Africa (Pty) Ltd – Revised in 2010

All rights reserved

TABLE OF CONTENTS / SADRŽAJ

1.	SCOPE OF CERTIFICATE.....	6
2.	COMPANY BACKGROUND / Opis kompanije	8
2.1	Ownership / Vlasništvo.....	8
2.2	Company Key Objectives / Osnovni Ciljevi Kompanije.....	9
2.3	Company History / Historijat kompanije „Unsko sanske šume“ was established on 16.4.2000 from 4 minor enterprise (FMU Ključ, FMU Sanski Most, FMU Osječenica, Bosanski etrovac and FMU Risovac, Bihać).....	ŠPD 10
2.4	Organisational Structure / Organizaciona struktura.....	10
2.5	Ownership and Use Rights / Vlasništvo i prava korištenja.....	10
2.6	Legislative, Administrative and Land Use Context.....	10
2.7	Other Land Uses / Korištenje zemljišta u druge svrhe.....	10
2.8	Non-certified Forests / Necertificirane šume.....	10
3.	FOREST MANAGEMENT SYSTEM / Sistem gazdovanja šumama	11
3.1	Bio-physical setting / Bio-fizičke karakteristike	11
3.2	History of use / Historija korištenja	12
3.3	Planning process / Proces planiranja	12
3.4	Harvest and regeneration / Sječa i obnova.....	13
3.5	Monitoring processes / Procesi nadzora	14
4.	SOCIO-ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL CONTEXT Društveno-ekonomski i okolišni kontekst	14
4.1	Social aspects	14
4.2	Environmental aspects / Okolišni aspekti	15
4.3	Administration, Legislation and Guidelines / Administracija, legislativa i odredbe.....	17
5.	CHANGES IN MANAGEMENT, HARVESTING, SILVICULTURE AND MONITORING Izmjene u gazdovanju, sječi, uzgoju i nadzoru	18
6.	PREPARATION FOR THE EVALUATION / Pripreme za procjenu	19
6.1	Schedule / Raspored/plan rada.....	19
6.2	Team / Tim.....	19
6.3	Checklist Preparation / Priprema liste provjere	20
6.4	Stakeholder notification / Obavještenja interesnim grupama	20
7.	THE EVALUATION / Procjena	20
7.1	Opening meeting / Početni sastanak	20
7.2	Document review / Pregled dokumentacije.....	20
7.3	Sampling and Evaluation Approach / Pristup procjeni i odabir uzoraka.....	21
7.4	Field assessments / Terenske procjene	21
7.5	Stakeholder interviews / Razgovori sa interesnim grupama	21
7.6	Summing up and closing meeting / Zaključci i završni sastanak	22

8.	EVALUATION RESULTS / Rezultati procjene	23
8.1	Findings related to the general QUALIFOR Programme Saznanja vezana za QUALIFOR Programme.....	23
9.	CERTIFICATION DECISION / Odluka o certificiranju	40
10.	MAINTENANCE OF CERTIFICATION / Održavanje certifikata	40
11.	RECORD OF CORRECTIVE ACTION REQUESTS (CARs) Zapisnik zahtjeva za korektivnim mjerama (CAR).....	42
12.	RECORD OF OBSERVATIONS Zapisnik primjedbi.....	43
13.	RECORD OF STAKEHOLDER COMMENTS AND INTERVIEWS Zapisnik komentara i razgovora sa interesnim grupama	44
14.	RECORD OF COMPLAINTS / Zapisnik žalbi	46

ASSOCIATED DOCUMENTS (not part of the Public Summary)
DODATNI DOKUMENTI (nisu dio javnog sažetka)

AD 20:	Evaluation Itinerary / Plan procjene
AD 21:	Attendance Record / Zapisnik prisustva
AD 26:	Corrective Action Requests
AD 36-B:	Evaluation - Observations and Information on Logistics Procjena – Primjedbe i logističke informacije
AD 38:	Peer Review Report / Izveštaj recezenata
AD 40:	Stakeholder Reports / Izveštaji interesnih grupa
	Evaluation team CV's / Biografije procjenjivačkog tima
	List of stakeholders contacted / Spisak kontaktiranih interesnih grupa

Complaints and Disputes / **Žalbe i sporovi**

Procedures for submitting complaints, appeals and disputes, and the SGS processing of such are published on www.sgs.com/forestry. This information is also available on request – refer contact details on the first page.

Procedure za podnošenje žalbi, molbi i sporova, te procesuiranje istih od strane SGS-a su objavljene na internet stranici www.sgs.com/forestry. Ove informacije su također dostupne na zahtjev – pogledati kontakt detalje na prvoj stranici.

INTRODUCTION / UVOD

The purpose of the evaluation was to evaluate the operations of **ŠPD "Unsko-Sanske šume". d.o.o.** against the requirements of the QUALIFOR Programme, the SGS Group's forest certification programme accredited by Forest Stewardship Council.

Cilj procjene je bio da procjeni aktivnosti preduzeća **ŠPD "Unsko-Sanske šume". d.o.o.** prema zahtjevima QUALIFOR programa, programa za certificiranje šuma SGS Grupe koja je akreditovana od strane Forest Stewardship Council-a.

1. SCOPE OF CERTIFICATE

The scope of the certificate falls within the **Temperate** Forest Zone and includes 1 of Forest Management Units (FMUs as described below).

Polje rada certifikata spada u umjerenu šumsku zonu i uključuje 1 šumsko gospodarske jedinice (ŠGJ) navedene u narednoj tabeli.

Description of FMUs: / Opis šumsko gospodarskog područja:				
Description Opis	Ownership Vlasništvo	Area (ha) Površina (ha)	Longitude E/W Geografska dužina	Latitude N/S Geografska širina
Total / Total FMU ŠPP „Ključko“		14 793.50	E 16 ⁰ 30'	N 44 ⁰ 35'

Size of FMUs: Veličina šumsko gazdinskih jedinica:		
	Nr of FMUs / Broj ŠG	Area (ha) / Površina (ha)
Less than 100ha		
100 to 1000 ha in area		
1001 to 10000 ha in area		
More than 10000 ha in area	1	14 793.50
Total / Ukupno		14 793.50

Total Area in the Scope of the Certificate that is: / Ukupna površina obuhvata certifikata:	
	Area (ha)
Privately managed / Privatno gazdovane	
State Managed / Državno gazdovane	14 793.50
Community Managed / Društveno gazdovane	

Composition of the Certified Forest(s) / Sastav certificirane šume (šuma)	
	Area (ha)
Area of forest protected from commercial harvesting of timber and managed primarily for conservation objectives / Površina šuma zaštićenih od komercijalne sječe drveta i primarno gazdovana u svrhu očuvanja.	387
Area of forest protected from commercial harvesting of timber and managed primarily for production of NTFPs or services / Površina šume zaštićena od komercijalne sječe drveta i primarno gazdovana u svrhu proizvodnje sporednih šumskih proizvoda i usluga.	0

Composition of the Certified Forest(s) / Sastav certificirane šume (šuma)	
	Area (ha)
Area of forest classified as “high conservation value forest” Površina šuma svrstanih u “šume visoke zaštitne vrijednosti”	745
Area of non-forest managed primarily for conservation objectives	
Total area of production forest (i.e. forest from which timber may be harvested) Ukupna površina produktivnih šuma (npr. Šume u kojima je dozvoljena sječa)	10 687
Area of production forest classified as “plantation” Površina produktivnih šuma svrstanih u “plantaže”	0
Area of production forest regenerated primarily by replanting or coppicing Ploha produkčnih lesov obnovovanih predovšetkým umelou sadbou alebo z výmladkov	2 324
Area of production forest regenerate primarily by natural regeneration / Površina produktivnih šuma obnovljenih prvenstveno prirodnom obnovom	8 749

The area of 2041 ha is land without forest suitable for afforestation; 632 ha is other land not suitable for afforestation. 1046 ha are forests without active management because they are demarkated as areas with possibility of land mines. Those areas are not included in the table above.

Područje površine 2041ha je bez šume i pogodno je za pošumljavanje; 632 ha je ostatak područja nepodesan za pošumljavanje. Površina od 1046 ha se smatra područjem potencijalno kontaminirano minama i nema aktivnog gazdovanja.

List of High Conservation Values / Spisak vrijednosti visoke zaštite	
Description / Opis	Notes / Bilješke
HCVF 4A – Izvorište Okašnica (zone Ia – 1.00ha; zone Ib – 151.90ha; zone II – 184.00ha; zone III – 250.80ha) – 597.70ha	Source of drinking water Izvorište pitke vode
HCVF 6 – Stari grad Ključ (Tomaševića grad) – 50.10ha	Culture-historical site Kulturno – istorijsko nasljeđe
HCVF 4A – Kanjon i ušće rijeke Banjice – 97.10ha	Primary nature service at critical situations Primarno prirodno održavanje u kritičnim situacijama

List of Timber Product Categories / Lista kategorija drvnih proizvoda				
Product Class	Product Type	Trade Name	Category	Species
Wood in the rough Sirovo drvo	Logs of coniferous wood Trupci četinarara	Round wood; pulp wood; poles; Oblovina; Celulozno drvo; Rudno drvo	Conifer Četinari	1 – Abies alba; 5 – Larix spp; 6 – Picea abies; 7 – Pinus spp;
Wood in the rough Sirovo drvo	Logs of non-coniferous wood Trupci četinarara	Round wood; pulp wood; poles; Oblovina; Celulozno drvo; Rudno drvo	Deciduous Lišćari	1 – Acer spp; 9 – Alnus spp; 40b – Betula spp; 66 – Carpinus betulus; 150 – Fagus sylvatica; 152 – Fraxinus spp; 195 – Juglans; 275 – Populus spp; 277a – Prunus avium; 293 – Quercus spp; 299 – Robinia pseudoaccacia; 302 – Salix spp; 341 – Tilia spp; 345 – Ulmus spp;
Wood in the rough Sirovo drvo	Fuel wood Ogrevno drvo	Fuel wood Ogrevno drvo	Conifer Četinari	1 – Abies alba; 5 – Larix spp; 6 – Picea abies; 7 – Pinus spp;

List of Timber Product Categories / Lista kategorija drvnih proizvoda				
Product Class	Product Type	Trade Name	Category	Species
Wood in the rough Sirovo drvo	Fuel wood Ogrevno drvo	Fuel wood Ogrevno drvo	Deciduous Lišćari	1 – Acer spp; 9 – Alnus spp; 40b – Betula spp; 66 – Carpinus betulus; 150 – Fagus sylvatica; 152 – Fraxinus spp; 195 – Juglans; 275 – Populus spp; 277a – Prunus avium; 293 – Quercus spp; 299 – Robinia pseudoaccacia; 302 – Salix spp; 341 – Tilia spp; 345 – Ulmus spp;

Annual Timber Production / Godišnja proizvodnja drveta				
Species (botanical name) Vrste (latinski naziv)	Species (common name) Vrste (narodni naziv)	Area (ha) Površina	Maximum Annual Sustainable Yield (m ³) Maksimalni Godišnji Održivi Prinos (m ³)	
			Projected / Planirano	Actual / Ostvareno
Conifers Četinari			11 316	4 063
Deciduous Lišćari			9 866	12 890
Totals / Ukupno			21 182	16 953

Approximate Annual Commercial Production of Non-Timber-Forest-Products Približna godišnja komercijalna proizvodnja sporednih šumskih proizvoda				
Product Proizvod	Species / Vrste		Unit of measure Jedinica mjere	Total units Ukupno jedinica
	Botanical Name Latinski naziv	Common Name Narodni naziv		
				0

Lists of Pesticides										
Product Name	Quantity Used					Area of application				
	MA	SA1	SA2	SA3	SA4	MA	SA1	SA2	SA3	SA4
	0					0				

2. COMPANY BACKGROUND / OPIS KOMPANIJE

2.1 Ownership / Vlasništvo

Bosnia and Herzegovina consist of the Federation of BiH and Republika Srpska. The Federation of BiH is divided in 10 cantons. ŠPD "Unsko-sanske šume" d.o.o. manages government forests of Unsko-Sanski Canton by the contract with cantonal government.

ŠPD "Unsko-sanske šume" d.o.o. is company for forest management, utilization, protection and building forestry roads.

Bosnu i Hercegovinu čine Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska. Federacija BiH je podjeljena na 10 kantona. ŠPD "Unsko-sanske šume" d.o.o. gazduje državnim šumama Unsko-sanskog kantona na bazi ugovora sa kantonalnom vladom.

ŠPD "Unsko-sanske šume" d.o.o. je preduzeće koje se bavi iskorištavanjem šuma, šumsko-uzgojnim radovima, zaštitom šuma i izgradnjom šumskih puteva.

2.2 Company Key Objectives / Osnovni Ciljevi Kompanije

Objective	Notes
Commercial	
General goals: <ul style="list-style-type: none"> forming such a forest composition and structure which will continuously offer equal yield in quantity and quality achieving maximal forest yield, such that it will be in a compliance with the needs of the society (market) in segments of tree species and assortment of main forest products conducting adequate management system that will offer better conditions for achievement of higher work productivity achieving better financial work results through application of modern methods and tools Opći ciljevi <ul style="list-style-type: none"> formiranje (preoblikovanje) sastava vrsta drveća i strukture šume u one iz kojih će se trajno dobivati ujednačeni prinos po količini i kvalitetu ostvarivanje što većeg prinosa šume i to takvog da bude u što boljem skladu sa potrebama društva (tržišta), kako po vrsti drveća, tako po asortimanu glavnih šumskih proizvoda. provođenjem adekvatnog sistema gazdovanja omogućiti povoljnije uslove za postizanje veće produktivnosti rada ostvarivanje što boljih finansijskih rezultata rada primjenom savremenih metoda i sredstava rada 	
Technical goals: <ul style="list-style-type: none"> choice of tree species composition and establishing their share in the mixture choice of management system established optimal (normal) stock per hectare Tehnički ciljevi: <ul style="list-style-type: none"> odabir sastava vrsta drveća i utvrđen njihov udio u smjesi odabran system gospodarenja utvrđena optimalna (normalna) drvna zaliha po hektaru 	
Social	
Cooperation with Local Community Saradnja sa lokalnom zajednicom	
Environmental	
Conservation and improvement of general use forest functions and conservation of biodiversity Očuvanje i jačanje opštekorisnih funkcija šuma, te očuvanje biodiverziteta	

2.3 Company History / Historijat kompanije

ŠPD „Unsko sanske šume“ was established on 16.4.2000 from 4 minor enterprise (FMU Ključ, FMU Sanski Most, FMU Osječenica, Bosanski etrovac and FMU Risovac, Bihać)

ŠPD „Unsko-sanske šume“ d.o.o. Bosanska krupa su osnovane 16.4.2000.godine od 4(četiri) manja preduzeća (Šumarstvo “Ključ”, Šumarstvo “Sanski Most”, Šumarstvo “Osječenica” Bosanski Petrovac, i Šumarstvo “Risovac” Bihać).

2.4 Organisational Structure / Organizaciona struktura

Enterprise is lead by Management Society headed by President. Management Society is divided in 8 sectors which makes Head office of Enterprise. Enterprise is divided on 5 FMUs led by responsible managers with assistants. One of FMU (SPP Ključ) was chosen for FSC forests certification as the pilot project. The other 4 FMU are listed in section 2.8.

Na čelu preduzeća nalazi se Uprava društva na čelu sa predsjednikom uprave. Uprava društva je podijeljena na 8 (osam) sektora i oni čine Direkciju preduzeća. Preduzeće je dalje podijeljeno na podružnice (šumske uprave) kojih ima 5. Na čelu Podružnica su Upravnici sa svojim pomoćnicima. Jedno od šumskih podružnica (ŠPP Ključko) je izabrano kao pilot projekat FSC certificiranja. Ostala ŠPP su navedena u sekciji 2.8.

2.5 Ownership and Use Rights / Vlasništvo i prava korištenja

The owner of the forest is the Federation of Bosnia and Herzegovina, which transferred usership to the Cantonal Assembly and this right is provided through the Cantonal Government which gave forests to the SPD Unsko sanske šume for managing

Vlasnik šuma je Federacija Bosne i Hercegovine koja je to pravo prenijela na Skupštinu kantona a ova je preko vlade osigurala i dala šume na korištenje ŠPD Unsko- Sanske šume.

2.6 Legislative, Administrative and Land Use Context

Government forests ownership is transferred to Cantonal governments. Cantonal governments established the forest management company (SPD Unsko-sanske šume) for managing their forests. Forest management plans are elaborated and renewed every 10 years and approved by the Ministry. The allowable cut is calculated based on the forest inventory (group samples in the regular grid). Harvest is planned in annual plans based on marked and measured trees in a compartment. Harvest projects, works in forests and finished harvest are monitored and approved by the Forestry Authority.

Državno vlasništvo nad šumom je preneseno na kantonalne Vlade. Kantonalne Vlade su osnovale preduzeće za gazdovanje šumama ŠPD Unsko-Sanske šume koje gazduju njihovim šumama . Planovi gazdovanja šumama se izrađuju i obnavljaju svakih 10 godina, planove odobrava Ministarstvo Etat se kalkuliše prema inventuri šuma (grupni uzorak u pravilnoj mreži). Seča se planira na godišnjem nivou prema doznačenim izmerenim stablima u odeljenju. Izvođački planovi, radovi u šumi i završena seča se prate i odobravaju od strane nadležnih Šumarske inspekcije.

2.7 Other Land Uses / Korištenje zemljišta u druge svrhe

There is one hunting association “Srna-Grmeč” ključ using forest and other land for game rearing. There is one fishing cooperative SRD Ključ at rivers Sana and Sanica.

Postoje jedno Lovačko udruženja “Srna – Grmeč”, Ključ koje koristi šumu i šumsko zemljište za svoje potrebe. Postoji i jedno Sportsko ribolovno udruženje “SRD Ključ” aktivno na rijekama Sana i Sanica.

2.8 Non-certified Forests / Necertificirane šume

ŠPD „Unsko-sanske šume“ d.o.o. Bosanska krupa consist of 5 FMUs (ŠPP), one was chosen for FSC FM certification as pilot project (ŠPP Ključko) and the others listed in the table below will be certified later. The organisation starts with the FSC certification. If the first FMU succeeds, then the certification will be extended to the whole area. Partial certification helps better understanding of the certification process and requirements and to lower costs at the beginning.

ŠPD "Unsko – sanske šume" d.o.o Bosanska Krupa je sastavljeno iz 5 ŠPP-a od kojih je jedno izabrano za FSC FM certifikaciju kao pilot projekat (ŠPP Ključko). Ukoliko certifikacija bude uspješna u ovom ŠPP-u, onda će se ista proširiti na čitavo područje. Parcijalna certifikacija potpomaže bolje razumjevanje procesa certifikacije i prateće zahtjeve kao i manje troškove..

Forest Name	Location	Total Area (ha)	Reason for exclusion
Ime šume	Lokacija	Ukupno područje (ha)	Razlozi za isključivanje
ŠPP Ključko	Ključ	14 793	FSC FM certification pilot project FSC FM certifikacija:pilot projekat
Total certified Ukupno certificirano		14 793	
ŠPP Sansko	Sanski Most	35 976	The organisation starts with the FSC certification. If the first FMU succeeds, then the certification will be extended to the whole area.
ŠPP Unsko	Bihać	69 508	
ŠPP Bosansko-Petrovačko	Bos. Petrovac	39 972	
ŠPP Drvarsko dio i Bosansko-Grachovsko dio		21 071	Organizacija je započela sa procesom FSC certifikacije. Ako prvo ŠPP bude certificirano i ostala područja će stupiti u taj proces.
Total non-certified Ukupno necertificirano		166 527	

Foresters are responsible for monitoring of illegal activities, health and pest monitoring and fire monitoring in all forests (including private forests).

Šumari su odgovorni za nadzor ilegalnih aktivnosti, zdravstvenu kontrolu, zaštitu od štetočina i požara (uključujući i privatne šume)

3. FOREST MANAGEMENT SYSTEM / SISTEM GAZDOVANJA ŠUMAMA

3.1 Bio-physical setting / Bio-fizičke karakteristike

Geography: / Geografija:

SPP "Ključko" is located in the north-western part of Bosnia and Herzegovina in the upper and middle course of the Sana River in the Dinaric belt. This area is bordered by river Sanica on west side. There is Ošljak mountains to the north, Ljubinska mountains to the east, and Šiša Gora in the south. The substrate is mainly limestone with some dolomite.

ŠPP"Ključko" locirano je u sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine u gornjem i srednjem toku rijeke Sane u pojasu Dinarida. Sa zapada je područje ograničeni rijekom Sanicom. Na sjeveru se nalazi planina Ošljak, na istoku Ljubinska planina, a na jugu područja je Šiša Gora. Podloga je uglavno krečnjačka, sa nešto dolomita.

Ecology: / Ekologija:

About half of forests are of coppice origin.

SPP "Ključko" area belongs to the Dinaric areas with clearly pronounced geomorphologic structure. Hydrographical conditions in the area are considered to be satisfactory, where we have two rivers, Sana and Sanica, and Okašnice source. Higher areas are dominated by beech and fir forests with spruce and pure beech forests, while the lower areas of the forest is characterized by oak and common hornbeam.

Skoro polovina šuma je izdanačkog porijekla.

ŠPP"Ključko" područje pripada Dinarskoj oblasti sa jasno izraženom geomorfološkom strukturom. Hidrografske prilike na ovom području smatraju se zadovoljavajućim, gdje imamo dvije rijeke, Sanu i Sanicu, te izvorište Okašnice. Ovdje u višim predjelima preovlađuju šume bukve i jele sa smrčom, te čiste šume bukve, dok niže predjele karakterišu šume kitnjaka i običnog graba.

Soils: / Zemljište:

The most common type of soil are puzzle combinations of black soil, brown limestone soil, luvisol and rendzinas.

Najzastupljenije su kombinacije tipa mozaika i to najčešće kalkomelanosola (crnica), kolkokambisola (smeđe krečnjačko zemljište), luvisol (ilimerizirano zemljište) i rendzina.

3.2 History of use / Historija korištenja

The total forest area in 2000 was estimated to be 2,273,000 hectares for the whole Bosnia and Herzegovina, 44.6% of the total land area or 0.6 hectares per capita.

A substantial part of the forests is mined (land mines) or damaged by war activities. Illegal logging was a large problem.

The main two problems that forests faced in previous time were deforestation (forest clearance accompanied by land use changes) and forest degradation (depletion by felling without changes in land use). Forest fires represent another important pressure on forests.

Ukupna površina pod šumom procijenjena je u 2000. godini na 2.273.000 hektara, što čini 44,6% ukupne površine BiH ili 0,6 hektara po glavi stanovnika.

Značajan dio šuma je miniran ili oštećen ratnim dejstvima. Nezakonita sječa je bila veliki problem.

Dva glavna problema s kojima se šumarstvo suočava danas su deforestacija (sječa šume praćena promjenama u korištenju zemljišta) i degradacija (prorjeđivanje šuma bez promjena u korištenju zemljišta). Još jedan, iako manji problem, je širenje oblasti pod šumskim plantažama. Šumski požari su još jedan važan pritisak na šume.

3.3 Planning process / Proces planiranja

The long-term forest management is regulated by the Law on Forests and other national regulations. 10-year Forest Management Plans are prepared by companies authorised by the Ministry. FMP is based on the field inventory (circle sample plots with tree callipering). Forests are distributed into management classes based on the forest phytosociology, pedology and stand composition. Management measures are prescribed for each compartment based on the management objectives for particular management class.

Dugoročno gospodarenje šumama regulisano je Zakonom o šumama i drugim nacionalnih propisima. 10-godišnje šumsko privredne osnove pripremaju firme ovlaštene od strane Ministarstva. ŠPO se temelji na osnovu terenske inventure (kružne plohe). Šume su raspoređene u uređajne razrede na osnovu biljne sociologije, pedologije i sastojinskog sastava.. Gazdinske mjere su propisane za svaki odjel na temelju ciljeva upravljanja za pojedinu gazdinsku klasu

Forests of ŠPP Ključko (19) in ha Šume ŠPP Ključko (19) u ha	Area Površina	Mined Minirano	Volume /ha Zaliha po ha	Increment /ha Prirast po ha
High forests with shelter-wood cut (natural regeneration) Visoke šume sa prirodnom obnovom (1000)	3 693	398	275	8.739
Artificially established conifer stands (culture) Šumski zasadi - kulture (3000)	2 499	175	139	6.640
Coppice Izanačke šume (4000)	5 927	473	101	3.452
free land suitable for afforestation Goleti ispod gornje granice privredne šume (5000)	2 041	138		
non-productive land Neproduktivne površine u šumarskom pogledu (6000)	633	27	49	1.266
Total / Ukupno	14 794	1 210	160	5.507

Harvest projects are prepared in advance for compartments with planned harvest (trees are marked and measured). The volume and intensity is calculated. Harvest project includes data on gross growing stock and trees marked for felling by tree species and sortiments structure, a map with forest roads, existing and planned skidding trails, water sources and watercourses, other objects, analysis of projected activities on the environment and an economic analysis. Deviations from

normal intensity defined for management classes are explained. Harvest projects are approved by the Forestry Authority (Forest inspection).

Annual plan is prepared based on the harvest projects. Annual plans are sent to municipalities.

Harvest and all activities are recorded and analysed at monthly meeting of senior managers and compared with management and financial plans. A trade union representative is present at meetings.

Forest protection plan

1. Forest protection from damaging effects of atmospheric forces
2. Forest protection from plant diseases and insects.
3. Forest protection of domestic animals, wild animals and rodents
4. Forest protection from human effects
5. Forest protection from fire

Izvedbeni projekti pripremaju se unaprijed za odjeljenja sa planiranim sječama (stabla su označena i izmjerena. Zapremina i intenzitet se izračunavaju. Izvedbeni projekat uključuje podatke o bruto drvnoj zalihi i stabala doznačena za obaranje po vrstama drveća i sortimentnoj strukturi, kartu sa šumskim putevima, postojeće i planirane vlake, izvorišta i vodotoke, ostale objekate, analizu projektnih aktivnosti na okoliš i ekonomsku analizu. Odstupanja od normalnog intenziteta definisanog za određenu gazdinsku klasu su objašnjena. Izvedbeni projekti su odobreni od strane šumarske inspekcije.

Godišnji plan se priprema na osnovu izvedbenih projektima. Godišnji planovi su poslani opštinama. Sječa i ostale aktivnosti su zabilježene i analiziraju se na mjesečnim sastancima viših upravnika i upoređuju se sa uređajnim i finansijskim planovima.. Predstavnik sindikata je prisutan na sastancima.

Plan zaštite šuma

1. zaštita šuma od štetnog djelovanja atmosferskih sila
2. zaštita šuma od biljnih bolesti i štetnih insekata
3. zaštita šuma od stoke, divljači i glodara
4. zaštita šuma od štetnog djelovanja čovjeka
5. zaštita šuma od požara

3.4 Harvest and regeneration / Sječa i obnova

Trees are measured and marked before harvest. Marking and felling of trees cannot be done in forests where the owner of the forest is not known or the borders of parcels are not determined. Harvest is approved by the Forestry Authority before the harvest.

High forests are regenerated by shelter-wood system with natural regeneration. Thinnings are made in artificially established conifer stands (no old stands). Thinnings and shelter-wood regeneration is made in coppice forests; in low quality coppice stands a clear-cut is allowed.

Shelter-wood systems: selection cut of single trees in multi-storey mixed stands; group selection cut with natural regeneration. Harvest, skidding and transport are made by both employees and contract workers. Fuel wood extraction is made by contract workers. Road projects and building are made by external companies.

Stabla su izmjerena i doznačena prije sječe. Doznaka i sječa stabala se ne može se vršiti u šumama sa neutvrđenim vlasništvom i neutvrđenim granicama odjela.. Sječa se odobrava od strane šumarskih vlasti prije početka radova.

Visoke šume se obnavljaju zaštitnom prirodnom obnovom. Prorede se rade u vještački podignutim četinarskim sastojinama (nema starih sastojina). Prorede i oplodna obnova se primjenjuju u izdanačkim šumama; u nisko - kvalitetnim izdanačkim sastojinama dozvoljena je čista sječa.

Oplodni sistem: selektivna sječa pojedinačnih stabala u višespratnim mješovitim sastojinama; grupimično selektivna sječa sa prirodnom obnovom. Sječa, privlačenje i prevoz obavljaju zaposlenici i izvođači radova. Izvlačenje ogrevnog drveta obavljaju izvođači radova. Projektovanje i izgradnju puteva obavljaju vanjske firme.

Prior to any forest road construction, a permission of the responsible Canton Ministry is required upon the submission of a project. Cantonal Offices shall maintain a database of forest roads and

provide the Federal Institute with a copy. Road projects are consulted with municipality and private owners of adjoining estates so as to improve the access to remote areas.

Šumski put se može graditi nakon što se izradi projekt za njegovu izgradnju i izda dozvola nadležnog kantonalnog ministarstva. Kantonalne uprave će voditi katastar šumskih puteva i jedan primjerak dostavljati Federalnoj upravi. Projekti šumskih puteva se konsultuju sa opštinom i privatnim posjednicima susjednih nekretnina kako bi se poboljšao pristup udaljenim područjima.

3.5 Monitoring processes / **Procesi nadzora**

Forest guards monitor all activities in forest including staff activities and other person's activities – illegal activities (land acquisition, harvest, collection, waste disposal), forest activities (harvest, extraction, skidding, timber transport, damages to forest resources), forest conditions (pest abundance). Forestry Inspection makes regularly random inspection to harvest activities. Trucks are checked randomly together with the Police.

Complete survey is made during FMP renewal including forest types (original vegetation), forest resources, forest inventory and the results are reviewed and approved by the Ministry.

Šumarski rendžeri nadziru sve aktivnosti u šumi uključujući aktivnosti osoblja i drugih osoba-bespravne aktivnosti (uzurpacije, sječa, prikupljanje, odlaganje otpada), šumske aktivnosti (sječa, izvlačenje, privlačenje, transport, štete šumskim resursima), stanje šuma (prisustvo štetnika). Šumarska inspekcija redovno čini nasumične inspekcije prilikom aktivnosti sječe. Nasumične provjere kamiona se vrše u suradnji sa policijom.

Vrši se cjelokupno ispitivanje u toku revizije šumskoprivredne osnove, uključujući tipove šuma, šumske resurse i šumsku inventuru/taksaciju. Rezultati se pregledaju i odobravaju od strane Ministarstva.

Fauna is monitored during hunting game census in March. All game culled or died is summarised and analysed.

Monitoring životinjskog svijeta se vrši u toku popisa lovne divljači u martu. Ukupna lovna odstreljena divljač ili uginula divljač se zbraja i analizira.

4. SOCIO-ECONOMIC AND ENVIRONMENTAL CONTEXT **DRUŠTVENO-EKONOMSKI I OKOLIŠNI KONTEKST**

4.1 Social aspects

Number of own workers / Broj radnika	10
Number of contract workers / Broj izvođača radova	18
Minimum daily wage for agricultural/forestry workers Minimalna dnevna plata za poljoprivredne/šumarske radnike	200EUR per month
Infant mortality rates (under 5 years) Stopa dječijeg mortaliteta (ispod 5 godina)	9 per 1000
Proportion of workers employed from the local population (%) Proporcija lokalnog zaposlenog stanovništva (%)	100%

All persons have the right, to enter the forests or forestland for the purpose of recreation. Collecting secondary forest products weighing more than 1kg is forbidden without special permission from the Cantonal Forestry Management Company or the forest owner.

Sva lica imaju pravo kretati se kroz šumu ili šumsko zemljište u cilju rekreacije. Bez odobrenja pravnog lica koje gazduje državnom šumom ili vlasnika šume zabranjeno je sakupljati sekundarne šumske proizvode u količini većoj od 1kg.

Bosnia and Herzegovina consist of many cultures. The main population (98%) is formed by Slavic nations: Bosnians, Serbs and Croats. The main religions are East Orthodox Christian, Muslim and Catholic Christian.

Bosnia and Herzegovina departed from former Yugoslavia in 1992. National groups wanted further separation and war started. After long negotiation the Dayton Peace Agreement was signed in December 1995 in Paris. Bosnia and Herzegovina was divided to two autonomous republics: the Federation of BiH and Republika Srpska in proportion 51%:49%.

The main social problems after the civil war:

- expatriate people
- land mines (particularly in mountains and forests) – areas are marked and set aside with strong possibility to be mined.
- high unemployment

Bosna i Hercegovina je mjesto susreta mnogih kultura. Osnovna populacija (98%) je formirana od slavenskih naroda: Bošnjaka, Srba i Hrvata. Osnovne religije su Pravoslavci, Muslimani i Katolici.

Bosna i Hercegovina se odvojila od bivše Jugoslavije 1992.godine. Došlo je do rata. Nakon dugih pregovora potpisan je Dejtonski sporazum u Parizu 1995.godine. Bosna i Hercegovina je tada podjeljena u dvije autonomne republike: Federaciju BiH i Republiku Srpsku u omjeru 51% : 49%.

Osnovni društveni problemi nakon rata:

- prognanici
- mine (posebno na planinama i u šumama) – površina je označena i odvojena uz pretpostavku velike mogućnosti da je minirano.
- visoka stopa nezaposlenosti

4.2 Environmental aspects / Okolišni aspekti

Deforestation is forbidden.

Krčenje šuma je zabranjeno.

The Canton Ministry authorizes any buildings and installations, which are planned to be constructed within 100 m from the edge of the forest.

Za zgrade, i druge objekte koji se planiraju izgraditi na udaljenosti do 100 m od ruba šume potrebna je saglasnost kantonalnog ministarstva.

Pasturage, feeding livestock with acorns, browsing, cutting branches and gathering litter and mosses is prohibited in forests. The Canton Ministry may allow the private forest owners pasturage under the same conditions. Pasturage may only be allowed if a sheppard watches the livestock.

Zabranjena je u šumama paša, žirenje, brst, kresanje grana i lisnika, sakupljanje šušnja i mahovine. Kantonalno ministarstvo pod jednakim uvjetima može dozvoliti pašarenje privatnim vlasnicima šuma. Paša, žirenje i brst se može dozvoliti samo pod uslovom da je stoka pod nadzorom čobana.

Pasturage in the forest or the use of secondary forest products is not allowed if there is a risk of impairing biodiversity or if species of flora and fauna protected by the nature conservation law would be threatened.

Paša u šumama i korištenje sekundarnih šumskih proizvoda se neće dozvoliti ako bi se s tim ugrozio biodiverzitet, odnosno vrste flore i faune zaštićene prema propisima o zaštiti prirode.

Environmental impact assessment is obligatory for deforestation and afforestation with autochthonous species if the area in question exceeds five hectares.

Procjena okolišnog uticaja će biti obavezna za krčenje šume, a pošumljavanje na površini većoj od pet hektara obavezno je obavljati samo autohtonim vrstama.

It is forbidden to cut, to uproot or in any way damage trees of *Picea omorika* (Panic) Purk., *Taxus baccata* L., *Corylus colurna* L., *Acer heldreichii* Orph., *Pinus mugo* Tura, *Alnus viridis* (Chaix) Lam. & DC., *Pinus heldreichii* Christ. and *Petteria ramentacea* (Sieber) Presl on their natural sites unless sanitary or tending felling is needed.

Zabranjena je sječa, iskorjenjivanje ili bilo kakvo oštećivanje stabala pančićeve omorike (*Picea omorika* (Pančić) Purk.), tise (*Taxus baccata* L.), lijeske mečje (*Corylus colurna* L.), planinskog

javora (*Acer heldreichii* Orph.), planinskog bora (*Pinus mugo* Turra), zelene johe (*Alnus viridis* (Chaix) Lam. & DC.), munike (*Pinus heldreichii* Christ.) i zanovijeti (*Petteria ramentacea* (Sieber) Presl), osim ako su potrebne uzgojne i sanitarne sječe.

There are no environmental pollution problems since there is little industry and many factories were closed during civil strife and stay closed. Waste collection is the biggest problem.

Nije uočeno zagađivanje životne sredine s obzirom na malu koncentraciju industrije; mnoge fabrike su zaustavile rad tokom građanskog konflikta i ostale su zatvorene. Najveći problem predstavlja sakupljanje smeća.

Communal waste collection is not regular in some areas and not all municipalities have got approved dump sites. There is not a factory for recycling old tyres, a cement factory was not allowed to burn them because of people protests in the area.

Sakupljanje komunalnog otpada nije regulisano u nekim područjima i sve opštine nemaju legalno odlagalište smeća. Ne postoji fabrika za reciklažu starih guma a zbog protesta stanovništva fabrici cementa nije dozvoljeno da ih spali.

The principle biodiversity:

There are four Global 200 Ecoregions mapped in Bosnia and Herzegovina. One of them can be present in the certified area: Dinaric Mountains mixed forests (PA0418) with the vulnerable conservation status.

There is the biodiversity hotspot - Mediterranean Basin, mapped in the western part of BiH, not in the certified area.

All high forests are managed by the single tree selection cut with natural regeneration with very low impact to forest environment.

There are 97 native tree species present in BiH, one of them is vulnerable (*Picea omorika*) and it is protected by legislation.

Osnove biodiverziteta:

U Bosni i Hercegovini postoje četiri Global 200 eko regiona. Prisustvo jedno od njih je moguće u certifikovanom području: Dinarske planinske mješovite šume (PA0418) sa osjetljivim konzervacijskim statusom.

Postoji biodiverzitetna ključna tačka – Mediteranski bazen, označeno u zapadnom djelu BiH, ali ne i u certifikovanom području.

Svim visokim šumama se gospodari pojedinačnom selektivnom sječom sa prirodnom obnovom koje ima jako mali uticaj na šumu.

U BiH postoji 97 drvenastih vrsta,, jedna od njih je osjetljiva (*Picea omorika*) i ona je zakonski zaštićena.

Extent of Protected Areas by IUCN Category, 2003: Opseg zaštićenih područja; IUCN kategorija, 2003	Number Broj	%	Area (000 ha) Površina
Total land area – Bosnia and Herzegovina Ukupno područje – Bosna i Hercegovina			5 113
Nature Reserves, Wilderness Areas, and National Parks (categories I and II) Prirodni rezervati, područja divljine i nacionalni parkovi (kategorije I i II)			17
Natural Monuments, Species Management Areas, and Protected Landscapes and Seascapes (categories III, IV, and V) Prirodni spomenici, gazdinska područja posebnih vrsta, zaštićeni kontinentalni i morski predjeli (kategorije III, IV, i V)			10
Areas Managed for Sustainable Use and Unclassified Areas (category VI and "other") Područja sa održivim korišćenjem kao ciljom gazdovanja Neklasifikovana područja (kategorija VI i "ostalo")			0
Total Area Protected (all categories) Ukupno zaštićeno područje (sve kategorije)	32	0.3	27
Marine and Littoral Protected Areas {a} Morsko i primorsko zaštićeno područje	X	X	X
Wetlands of International Importance (Ramsar Sites), 2002: Močvare od međunarodnog značaja (Ramsar lokacije), 2002	1		7
Biosphere Reserves, 2002 Rezervati biosfere	X	X	X

independent public organisations and they are not managed by forestry organisations.

Nacionalni parkovi su uspostavljeni kao nezavisne javne organizacije i njima ne gazduju šumarske organizacije.

4.3 Administration, Legislation and Guidelines / Administracija, legislativa i odredbe

All state forests have Forest Management Plans for ten year period approved by Federal Ministry. Harvest projects are approved by cantonal Forestry Inspection after trees are marked for felling and field inspection. Forestry Inspection makes random inspections during harvesting operations and final inspection after the operations are finished.

Sve šume imaju šumsko gospodarske osnove za period od deset godina, koje su odobrene od strane Federalnog Ministarstva. Izvedbene projekte odobravaju Kantonalna Šumarska Inspekcija nakon doznake stabala i terenske inspekcije. Šumarska inspekcija nasumično vrši inspekciju u toku aktivnosti sječe i vrši krajnju inspekciju po završetku aktivnosti.

The following table lists the key national legislation, regulations, guidelines and codes of best practice that are relevant to forestry in the commercial, environmental and social sectors. This list does not purport to be comprehensive, but indicates information that is the key to the forestry sector.

Naredna tabela sadrži spisak ključne nacionalne legislative, odredbi, smjernica i pravilnika vezanih za šumarstvo u komercijalnom, okolišnom i društvenom sektoru. Ovaj spisak samo ukazuje na informacije koje su ključne za šumarski sektor.

Legislation and regulation / Legislativa i pravilnici	Notes / Bilješke
---	------------------

Zakon o šumama – trenutno suspendovan od strane Ustavnog suda. Dekret o šumama je od strane Vlade dok se ne odobri novi zakon u Parlemtu.	Law on Forests – At present suspended by the constitutional court, Decree on forests was approved by the government till the new law is approved by the parliament.
Zakon o uslovima rezanja drveta	Law on Wood Harvest
Zakon o lovstvu	Hunting Law
Zakon o sjemenu i sadnom materijalu šumskih i hortikulturnih vrsta drveća i grmlja	Law on seed and plant material
Zakon o zaštiti prirode	Law on Nature Protection
Zakon a zaštiti zraka	Law on Air Protection
Zakon o upravljanju otpadom	Law on Waste Management
Zakon o zaštiti voda	Law on Water Protection
Zakon o zaštiti okolisa	Law on environmental protection
Zakon o fondu za zaštitu okolisa FBiH	Law on nature protection funds of FBiH
Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine	Law on Public procurement
Upustvo o primjeni Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine	Regulative instructions on implementation of the Law on public procurement of Bosnia and Herzegovina
Guidelines and Codes of Best Practice / Direktive i pravilnici	Notes / Bilješke
Pravilnik o zadacima čuvara šuma, načinu izvršavanja zadataka, obliku i sadržaju legitimacije čuvara šuma i kriterijima za utvrđivanje veličine čuvarskog reona	Guidelines on tasks of the forest guard, methods of execution of tasks, contents of legitimacy of the guard and criterias for establishment of the area of forest guard region
Pravilnik o obimu mjera o uspostavljanju i održavanju šumskog reda i način njihovog provođenja	Guidelines on range of actions on regarding the establishment and maintenance of forest order and ways of its conduction
Pravilnik o elementima za izradu šumskogospodarskih osnova	Guidelines on basic elements for preparation of FMP
Pravilnik o načinu odabiranja, doznaci i sječi stabala ili površina za sječu	Guidelines on methods of selection, marking and harvesting of trees or harvesting areas
Pravilnik o načinu obilježavanja granica državnih šuma i šumskog zemljišta, o vrsti i postavljanju graničnih znakova	Guidelines on methods of marking of borders of state forests and forest lands, on types and methods of posting of border signs
Pravilnik o uzgoju, iskoristavanju, sakupljanju i prometu sekundarnih sumskih proizvoda	Guidelines on silviculture, exploitation, collection and transport of NWFP's.
Odluka o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava "Transfer za pošumljavanje", utvrđenih Budžetom Federacije Bosne i Hercegovine za 2004. godinu	Decision on adoption of Program of mean spending according to the criterion of distribution of means "Allocation for afforestation", established by the budget of FBiH for the year 2004.
Pravilnik o rješavanju stambenih potreba zaposlenih u ŠPD „Unsko sanske“ šume	Guideline for regulation of accomodation needs of employess SPD "Unsko sanske" šume

5. CHANGES IN MANAGEMENT, HARVESTING, SILVICULTURE AND MONITORING IZMJENE U GAZDOVANJU, SJEČI, UZGOJU I NADZORU

The following table shows significant changes that took place in the management, monitoring, harvesting and regeneration practices of the certificate holder over the certificate period.

Naredna tabela prikazuje značajne izmjene prilikom aktivnosti gazdovanja, nadzora, sječe i obnove, vlasnika certifikata i u periodu važenja certifikata.

Description of Change / Opis izmjene	Notes / Bilješke
SURVEILLANCE 1 / NADZOR 1	
SURVEILLANCE 2 / NADZOR 2	
SURVEILLANCE 3 / NADZOR 3	
SURVEILLANCE 4 / NADZOR 4	

6. PREPARATION FOR THE EVALUATION / PRIPREME ZA PROCJENU

6.1 Schedule / Raspored/plan rada

The Evaluation was preceded by a pre-evaluation by SGS QUALIFOR during 14-15 DEC 2009. This examined the management systems and identified any gaps that might preclude certification. Information gathered was used to plan the main evaluation. Key stakeholders were identified.

Procjeni je prethodila pred-procjena od strane SGS QUALIFOR-a u periodu 14-15 decembra 2009. godine. U toku pred-procjene izvršen je pregled sistema upravljanja i identifikovani su nedostaci koji bi mogli sprječiti certificiranje. Sakupljene informacije su korištene u svrhu planiranja glavne procjene. Ključne interesne grupe su identifikovane.

6.2 Team / Tim

The table below shows the team that conducted the main evaluation and the independent specialist(s) that were selected to review the main evaluation report before certification is considered.

Naredna tabela prikazuje tim ljudi koji je sproveo glavnu procjenu i neovisne stručnjake koji su odabrani da izvrše pregled izvještaja glavne procjene prije nego što se razmotri certificiranje.

Evaluation Team Procjenjivački tim	Notes Bilješke
Team Leader Vođa tima:	Has a forestry university degree, 19 years experience in forestry nationally and 5 years internationally, ISO 9001 and 14001 series Lead Auditor, SA8000 training passed, 214 days FSC auditing, partly understands local language. Posjeduje šumarsko univerzitetsko obrazovanje, 19 godina nacionalnog iskustva u šumarstvu, ISO 9001 i 14001 Glavni Auditor, SA8000 obuka, 214 dan procjenjivač za FSC, djelomično razumjevanje lokalnog jezika.
Local Specialist Lokalni stručnjak:	Has a forestry university degree, 1 year experience in forestry nationally, speaks local language. Ima šumarsko univerzitetsko obrazovanje, jednu godinu iskustva u nacionalnom šumarstvu, govori lokalne jezike.
Peer Reviewers	Notes Bilješke
Peer Reviewer 1	Has a forestry university degree, 4 years experience in forestry nationally and currently works in a development organisation.

Ima šumarsko univerzitetsko obrazovanje, 4 godinu iskustva u nacionalnom šumarstvu, radi u razvojnoj organizaciji.

6.3 Checklist Preparation / **Priprema liste provjere**

A checklist was prepared that consisted of the documents listed below. This checklist was prepared by adapting the QUALIFOR generic forest management checklist.

A copy of this checklist is available on the SGS Qualifor website, www.sgs.com/forestry.

Izrađena je lista provjere koja sadržava ispod navedene dokumente. Ova lista provjere je u toku izrade prilagođena QUALIFOR generičkoj šumsko-gazdinskoj listi provjere.

Kopija ove liste provjere je postavljena na web stranici SGS Qualifor-a, www.sgs.com/forestry.

Standard Used in Evaluation Standardi korišteni prilikom procjene	Effective Date Datum važenja	Version Nr Verzija broj	Changes to Standard Izmjene standarda
SGS Qualifor: Generic Forest Management Standard (AD33) adapted for Bosnia and Herzegovina. SGS Qualifor Standardi Šumskog Gazdovanja (AD33) za Bosnu i Hercegovinu	19 June. 2006 19.06.2006	01	New Standard Novi standard
FSC Draft National Standard for Bosnia and Herzegovina FSC Nacrt Nacionalnih Standarda za Bosnu i Hercegovinu	21 Oct. 2005 21.10.2005	01	

6.4 Stakeholder notification / **Obavještenja interesnim grupama**

A wide range of stakeholders were contacted 6 weeks before the planned evaluation to inform them of the evaluation and ask for their views on relevant forest management issues. These included environmental interest groups, local government agencies and forestry authorities, forest user groups, and workers' unions. Responses received and comments from interviews are recorded at the end of this Public Summary.

Različite interesne grupe su kontaktirane 6 sedmice prije planirane procjene kako bi ih informisali o procjeni i saznali njihove stavove o relevantnim pitanjima gazdovanja šumama. Interesne grupe su obuhvatale okolišne grupe, lokalne vladine agencije i šumarske vlasti, grupe korisnika šuma i radničke sindikate. Kompletna lista kontaktiranih interesnih grupa se može dobiti od strane SGS-a. Prikupljeni odgovori i komentari su dokumentovani pod paragrafom 13 ovog Javnog Sažetka.

7. THE EVALUATION / **PROCJENA**

The Main Evaluation was conducted in the steps outlined below.

Glavna Procjena je sprovedena prema ispod navedenim fazama.

7.1 Opening meeting / **Početni sastanak**

An opening meeting was held at Bosanska Krupa. The scope of the evaluation was explained and schedules were determined. Record was kept of all persons that attended this meeting.

Početni sastanak je održan u Bosanskoj Krupi. Polje rada procjene je objašnjeno i plan rada je određen. Napravljen je spisak svih osoba koji su prisustvovali sastanku.

7.2 Document review / **Pregled dokumentacije**

A review of the main forest management documentation was conducted to evaluate the adequacy of coverage of the QUALIFOR Programme requirements. This involved examination of policies, management plans, systems, procedures, instructions and controls.

Sproveden je pregled osnovne dokumentacije šumskog gazdovanja kako bi se ocjenila usklađenost sa zahtjevima QUALIFOR Programme-a. Ovaj postupak je podrazumijevao pregled dokumenata koji obuhvataju politiku preduzeća, šumsko privredne osnove, sisteme, procedure, upute i nadzore.

7.3 Sampling and Evaluation Approach / **Pristup procjeni i odabir uzoraka**

A detailed record of the following is available in section B of the evaluation report. This section does not form part of the public summary, but includes information on:

- Sampling methodology and rationale;
- FMUs included in the sample;
- Sites visited during the field evaluation; and
- Man-day allocation.

Detaljan zapisnik je dostupan u dijelu B izvještaja o procjeni. Dio B nije dio javnog sažetka, ali uključuje informacije o:

- Metodama uzimanja uzoraka uz obrazloženje;
- Šumsko gospodarskim područjima uključenim u uzorak;
- Posjećenim lokacijama u trajanju terenske procjene; i
- Raspodjela tima po danima.

Pre-evaluation took 2 days and included review of basic documents and field visit.

Main assessment took three days. The first day started with the opening meeting with senior management and continued with documentation review and relevant staff interviews. Following two days there were field visits aimed to check current and finished operations. Own and contract workers and technical staff were interviewed. The third day finished with a closing meeting.

Predprocjena je trajala 2 dana i tokom nje pregledana je osnovna dokumentacija i izvršena terenska posjeta.

Glavna procjena je trajala 3 dana. Prvi dan je otpočeo sa početnim sastankom sa upravnicima i nastavio se pregledom dokumentacije i razgovorom sa zaposlenim osobljem. U naredna 2 dana izvršena je terenska posjeta u cilju provjeravanja aktualnih i već završenih aktivnosti. Zaposlenici ŠPP-a i izvođača radova su inetrjuisani. Treći dan se završio završnim sastankom.

7.4 Field assessments / **Terenske procjene**

Field assessments aimed to determine how closely activities in the field complied with documented management systems and QUALIFOR Programme requirements. Interviews with staff, operators and contractors were conducted to determine their familiarity with and their application of policies, procedures and practices that are relevant to their activities. A carefully selected sample of sites was visited to evaluate whether practices met the required performance levels.

Cilj terenske procjene je bio upoređivanje aktivnosti na terenu sa dokumentovanim gazdinskim planom i zahtjevima Qualifor Program. Razgovori sa osobljem, radnicima i izvođačima radova su izvršeni u cilju utvrđivanja njihovog poznavanja i primjenjivanja politike, procedura i praksi u toku obavljanja radova. Posjećena su pažljivo odabrana područja kako bi se utvrdilo da li postupci odgovaraju zahtjevanim nivoima.

7.5 Stakeholder interviews / **Razgovori sa interesnim grupama**

Meetings or telephone interviews were held with stakeholders as determined by the responses to notification letters and SGS discretion as to key stakeholders that should be interviewed. These aimed to:

- clarify any issues raised and the company's responses to them;

- obtain additional information where necessary; and
- obtain the views of key stakeholders that did not respond to the written invitation sent out before the evaluation.

Sastanci ili telefonski razgovori su održani sa interesnim grupama koji su ustanovljeni na osnovu odgovora na obavještajna pisma.

Cilj razgovora je bio da:

- razjasne pitanja bilo koje vrste i da kompanija odgovori na ista;
- se prikupe dodatne potrebne informacije; i
- da se prikupe mišljenja ključnih interesnih grupa koje nisu odgovorile na pismeni poziv koji je poslan prije same procjene.

Nr of Stakeholders contacted Br. Kontaktiranih Interesnih grupa	Nr of Interviews with		
	NGOs Nevladine organizacije	Government Vlada	Other Ostalo
MAIN EVALUATION / GLAVNA PROCJENA			
25	1	1	1 + 3 groups workers 1 +3 grupe radnici
SURVEILLANCE 1 / NADZOR 1			
SURVEILLANCE 2 / NADZOR 2			
SURVEILLANCE 3 / NADZOR 3			
SURVEILLANCE 4 / NADZOR 4			

Responses received and comments from interviews are recorded under paragraph 13 of this Public Summary.

Primljeni odgovori i komentari u toku razgovora su upisani pod paragrafom 13 ovog Javnog Izvještaja.

7.6 Summing up and closing meeting / Zaključci i završni sastanak

At the conclusion of the field evaluation, findings were presented to company management at a closing meeting. Any areas of non-conformance with the QUALIFOR Programme were raised as one of two types of Corrective Action Request (CAR):

- Major CARs - which must be addressed and re-assessed before certification can proceed
- Minor CARs - which do not preclude certification, but must be addressed within an agreed time frame, and will be checked at the first surveillance visit

A record was kept of persons that attended this meeting.

Prilikom zaključivanja terenske procjene, saznanja su prezentovana menadžmentu kompanije na završnom sastanku. U oblastima u kojima su pronađene neusklađenosti sa QUALIFOR Programme-om pokrenut je jedan od dvije vrste Zahtjeva za Korektivnim Mjerama (CAR) :

- Veliki CAR- koji mora biti riješen i ponovno procjenjen prije nego što se process certificiranja može nastaviti

- Minorni CAR-koji ne sprječava certificiranje, ali mora biti riješen u dogovorenom vremenskom okviru i koji će biti provjeren prilikom prve posjete Provjere.

Zapisnik prisutnih osoba ovom sastanku je napravljen.

8. EVALUATION RESULTS / REZULTATI PROCJENE

Detailed evaluation findings are included in Section B of the evaluation report. This does not form part of the public summary. For each QUALIFOR requirement, these show the related findings, and any observations or corrective actions raised. The main issues are discussed below.

Nalazi detalje procjene su uključeni u izvještaj B o procjeni. To ne čini dio javnog sažetka. Za svaki QUALIFOR zahtjev, ovdje su prikazani relevantni nalazi, primjedbe i korektivni zahtjevi. Glavna pitanja su razmotrena u nastavku.

8.1 Findings related to the general QUALIFOR Programme

Saznanja vezana za QUALIFOR Programme

PRINCIPLE 1: COMPLIANCE WITH LAW AND FSC PRINCIPLES POŠTIVANJE ZAKONA I FSC PRINCIPA	
Criterion 1.1 <i>Respect for national and local laws and administrative requirements</i> <i>Poštivanje državnih i lokalnih zakona i administrativnih zakona</i>	
Strengths Snage	The Law department analyses all changes in the legislation and distribute it to responsible persons. <i>Pravna služba analizira sve promjene u legislativi i prosljeđuje ih odgovornim osobama.</i>
Weaknesses Slabosti	The list of valid internal procedures is not complete; some procedures are not easily available – Minor CAR 01 <i>Lista važećih internih procedura nije kompletan; Neke procedura nisu lako dostupne - Minorni zahtjev za korektivnim mjerama 01</i>
Compliance Usklađenost	The list of applicable legislation is regularly updated at Legal Department from Official Gazette. Copies are sent to department leaders, amendments are available at information panel <i>Spisak primjenjive legislative se redovno ažurira, u skladu sa Službenim Glasnikom, u pravnoj službi preduzeća. Kopije se šalju rukovodiocima službi a dopune/izmjene su na raspolaganju na oglasnim pločama.</i> Non-compliance was not identified neither reported by stakeholders. The company is checked by the cantonal ministry and the Forestry Authority. <i>Nisu pronađene neusaglašenosti niti su prijavljene od strane interesnih grupa. Preduzeće se provjerava od strane Kantonalnog Ministarstva i šumarske inspekcije.</i>
Criterion 1.2 <i>Payment of legally prescribed fees, royalties, taxes and other charges</i> <i>Plaćanje zakonski određenih taksi, najamnina, poreza i drugih troškova</i>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	Fees are paid; the financial balance is checked by an authorised financial auditor. Records of payments are available. <i>Porezi su uplaćeni; finasijski izvještaju se provjeravaju od strane ovlaštene finansijske kontrole. Dokazi o plaćanjima su dostupni.</i>
Criterion 1.3 <i>Respect for provisions of international agreements</i> <i>Poštivanje odredbi međunarodnih sporazuma</i>	
Strengths	

Weaknesses	
Compliance	<p>The specialised Law department follows all changes in requirements and the Internal control department regularly checks the compliance. No trade with CITES species was observed. Some species listed in the CITES Appendices are present in forests but they are not harvested by the company. BiH is signatory country to all relevant ILO conventions. No breakage of ILO conventions was observed. Workers can freely associate and collectively bargain.</p> <p>Odjeljnje za pravne poslove prati sve promjene u zakonskim izmjenama a Odjeljenje za unutrašnju kontrolu redovno provjerava žalbe. Nije primjećena prodaja CITIES vrsta. Neke vrste koje se nalaze u CITIES priložima su prisutne u šumi ali nisu oštećene. BiH je potpisnica ILO konvencije. Nije primjećeno kršenje ILO konvencije. Radnici se mogu slobodno udruživati i kolektivno pregovarati.</p>
Criterion 1.4 Conflicts between laws and regulations, and the FSC P&C Neslaganja između zakona, pravila i FSC P&C	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>No conflicts were identified or reported.</p> <p>Konflikti nisu primjećeni niti prijavljeni.</p>
Criterion 1.5 Protection of forests from illegal activities Zaštita šuma od bespravnih aktivnosti	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Boundaries are mapped and marked. Cases are usually solved by courts although most of them are very small.</p> <p>There are fulltime Forest guard service and hunting rangers. The register of charges is kept. Cases reported by forest guards or police are registered to the Registers and the final reports are sent to government prosecutor. There are no large illegal activities identified, and the ones identified are mostly illegal fuelwood logging. All timber is marked before logging and the origin of wood can be easily traced by hammer marks and precise documentation (see 8.3).</p> <p>Granice su kartirane i obilježene. Slučajevi se obično rješavaju putem suda iako je većina slučajeva malih razmjera.</p> <p>Postoji konstantni servis šumskih rendžera i rendžera za lov. Vodi se Registar optužbi. Slučajeve prijavljuju šumski rendžeri ili policija, te se prijave upisuju u Registar, te se konačni izvještaj šalje državnom tužitelju. Nisu identifikovane bespravne aktivnosti većih razmjera, a one koje su identifikovane podrazumijevaju bespravnu sječu drveta za ogrev. Vršni se doznaka stabala prije sječe i porijeklo drveta se lako može ustanoviti pomoću oznaka čekića i precizne dokumentacije (pogledati 8.3).</p>
Criterion 1.6 Demonstration of a long-term commitment to the FSC P&C Pokazivanje dugoročne predanosti ka slaganju sa FSC P&C	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Policy is written and signed by the director of the Advisory board (7 independent persons) including commitment to the FSC P&C. It is publicly available. The commitment was published in forestry magazine 'Our forests' and local newspapers. They have systematically prepared the whole area for certification since 2007. The commitment is available at the company web pages www.ussume.ba. Employee and worker interviews confirmed that the policy was communicated. It is available on web pages. Leaflet about FSC certification was sent to municipalities.</p> <p>Politička izjava je potpisana od strane generalnog direktora i Nadzornog odbora (7 nezavisnih osoba) koja uključuje posvećenost procesu FSC P&C. Izjava je dostupna javnosti. Ova izjava je objavljena u šumarskom magazinu „Naše šume” i lokalnim novinama. Sistematska priprema certifikacije je započeta 2007-e godine. Izjava se nalazi na internet stranici preduzeća www.ussume.ba. Razgovori sa uposlenicima i radnicima potvrđuju njihovo poznavanje</p>

	procesa certifikacije. Letak o FSC je poslat opštinama.
PRINCIPLE 2: TENURE AND USE RIGHTS AND RESPONSIBILITIES PRAVA I ODGOVORNOSTI VLASNIŠTVA I KORIŠTENJA	
Criterion 2.1 Demonstration of land tenure and forest use rights Dokazivanje vlasništva i prava korištenja nad šumom	
Strengths	There are records of terrain border reconnaissance from 1976 between state and private land. Postoje podaci o granicama između državnog i privatnog zemljišta sa terenskog popisa iz 1976
Weaknesses	
Compliance	They manage state forests according to the contract with the Canton Government and Law on Forests. Ownership rights are registered in the land cadastre and related records. There are no other rights defined or observed. FMPs are regularly renewed according to the timetable. Long-term goals are included in the FMPs according to the national legislation. Long-term goals are included in the FMPs in compliance with the national legislation. Local communities have free access to the forests. It is allowed that they collect secondary forest products, use forest roads and have recreation in all government forests excluding strict nature reserves and harvesting sites. Državnim šumama se gazduje u skladu sa Zakonom o šumama i ugovorom potpisanim sa Kantonalnom Vladom. Pravo vlasništva je registrovano u katastru. Ne postoje druga prava vlasništva. Šumskoprivredne osnove su redovno obnovljene, prema utvrđenom rasporedu. Dugoročni ciljevi su uključeni u ŠP osnove u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom. Dugoročni ciljevi su uključeni u ŠP osnove u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom. Lokalno stanovništvo ima slobodan pristup šumama. Dozvoljeno im je da prikupljaju sekundarne šumske proizvode, da koriste šumske puteve i da se rekreiraju u svim državnim šumama, isključujući stroge rezervate prirode i lokalitete gdje se vrše aktivnosti sječe.
Criterion 2.2 Local communities' legal or customary tenure or use rights Zakonska ili običajna prava vlasništva ili korištenja lokalnih zajednica	
Strengths	
Weaknesses	Those rights can not be fully utilised in some areas because some areas are supposed to be contaminated by land mines. Those areas are marked. Removing land mines will last many years and depends on government funds. Ova prava se ne mogu u potpunosti sprovesti u nekim područjima jer se za neka područja pretpostavlja da su minirana. Ova područja su obilježena. Odklanjanje mina će trajati mnogo godina i zavisi od državnog budžeta.
Compliance	People have free access to forest, right to collect secondary forest products weighing no more than 2 kg. Local people can use all forest roads to access their property. Fuel wood is provided to local people or local people can prepare fuel wood from harvest waste for small fee. Ljudi imaju slobodan pristup šumama, pravo sakupljanja sekundarnih šumskih proizvoda u količini ne većoj od 2 kg. Lokalno stanovništvo može koristiti sve šumske puteve kao prilaze privatnoj svojini. Omogućeno im je i kupovina ogrevnog drveta ili mogućnost da sakupljaju ogревно drvo nakon sječa po niskoj nadnakadi. Roads are planned with respect to municipalities' requests to improve the access to remote areas and improve infrastructure. Water source and their protection zone is respected and management is adjusted according to the zones (Ia, Ib, II, III). Putevi se projektuju u skladu sa zahtjevima opština koje se zalažu za unapređenje pristupa zabačenim i udaljenim područjima i unapređenje infrastrukture. Vodozaštitini pojasevi se paze i njima se gazduje na osnovu propisanih pravila po zonama – Ia, Ib, II, III
Criterion 2.3 Disputes over tenure claims and use rights Sporovi oko prava vlasništva i korištenja	
Strengths	
Weaknesses	

Compliance	<p>The procedure for complaint and dispute solution (2008) is available. The case is registered, within 15 days is analyzed, reported to the director who defines evidences and responsibilities. The complainer is informed about the result.</p> <p>The law department at ŠPD keeps the register (Š. K.) of forest charges including land acquisition disputes (property claims). Border marks disappeared in some cases or borders are not defined (if updated ownership rights are not registered in the land cadastre).</p> <p>Procedura za rješavanje žalbi za 2008 godinu je dostupna. Slučajevi su registrovani, analiziraju se u roku 15 dana i prijavljuju direktoru koji pregleda dokaze i odgovornosti. Žalbena strana se informiše o ishodu žalbe.</p> <p>U pravnom sektoru ŠPD –a vode registar (ŠK) tužbi za šumske krađe, uključujući i nelegalno otuđeno zemljište (potraživanje vlasništva). Graničnih oznaka nema u nekim slučajevima ili nisu definisane (ukoliko ažurirana vlasnička prava nisu registrovana u katastru).</p> <p>Harvest and road projects checked are prepared including the cadastral records to identify the ownership. Borders are measured in field in case of disputes. The use of private land is agreed before works (Amendments to Harvest project). It is also subject for the Forestry Inspection. If ownership border is not clear, harvest is not planned in that area.</p> <p>Izvedbeni projekti i projekti puteva se pripremaju uključujući i katastarske podatke kako bi se utvrdilo vlasništvo. Granice se određuju na terenu u slučaju sporova. Korištenje privatnih posjeda se dogovara prije radova (dodaci u izvedbenim projektima). Također se pregledaju od strane Šumarske inspekcije. Ako vlasnička granica nije jasna, sječa se ne planira u tom području.</p>
PRINCIPLE 3: INDIGENOUS PEOPLES' RIGHTS PRAVA AUTOHTONOG STANOVNIŠTVA	
<p>There are no indigenous people defined in Bosnia and Herzegovina by United Nation.</p> <p>Ujedinjene Nacije nisu navele postojanje domorodačkih naroda u Bosni i Hercegovini.</p>	
Criterion 3.1 Indigenous peoples' control of forest management	
Compliance	<p>There are no indigenous people as defined by the United Nations, in Bosnia and Herzegovina.</p> <p>Ujedinjene Nacije nisu navele postojanje domorodačkih naroda u Bosni i Hercegovini.</p>
Criterion 3.2 Maintenance of indigenous peoples' resources or tenure rights	
Compliance	<p>Not applicable Nije primjenljivo</p>
Criterion 3.3 Protection of sites of special cultural, ecological, economic or religious significance to indigenous peoples	
Compliance	<p>Not applicable – see criterion 4.4 – local indicators were added to fulfil this criterion</p> <p>Nije primjenljivo – pogledaj kriterij 4.4 – lokalni indikatori su dodati kako bi se ispunio ovaj kriterij.</p>
Criterion 3.4 Compensation of indigenous peoples for the application of their traditional knowledge	
Compliance	<p>Not applicable Nije primjenljivo</p>
PRINCIPLE 4: COMMUNITY RELATIONS AND WORKERS RIGHTS ODNOSI SA ZAJEDNICOM I PRAVA RADNIKA	
Criterion 4.1 Employment, training, and other services for local communities Zapošljavanje, obuka i druge usluge lokalnim zajednicama	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Almost all employees are from local communities. They provide road maintenance and snow clearing for local municipalities, employ seasonal workers. Forest fire department helps with equipment and trained employees for fire extinguishing. Local people can make fuel wood</p>

	<p>from harvest waste for a small fee. Contractors are used for harvest and skidding. They are local, accommodation is provided at one workers house for workers with animals. They cooperate with schools – educating children. Two scenic paths (8km) are built.</p> <p>Gotovo svi uposlenici su iz lokalne zajednice. Oni obezbjeđuju održavanje puteva, čišćenje snijega na području opštine; zapošljava se sezonska radna snaga. Sektor protivpožarne zaštite pomaže u opremi i obučava uposlenike za gašenje požara. Lokalnom stanovništvu se dozvoljava sječa ogrevnog drveta uz nisku nadoknadu. Sječu i privlačenje obavljaju izvođači radova. Radnici su lokalno stanovništvo, smještaj je omogućen u radničkoj kući za radnike sa animalom. Kroz edukaciju djece postoji saradnja sa školama. Izgrađene su dvije pješačke staze u dužini 8 km.</p> <p>There are criteria for selection of contractors – harvest and skidding. Services are purchased by public tenders announced at government collection of legislation and notices, web pages and local newspapers.</p> <p>The Procedure of internal organisation and definition of work positions and responsibilities includes required education, skills, practice etc. Employees receive regular training in H&S, safety work and fire protection. All contractors have at least one forester and workers are trained for chain saw and tractors (certificate checked and interviews)</p> <p>Postoje kriterijumi za odabir izvođača radova za sječu i privlačenje. Usluge se traže preko javnih nadmetanja koji se objavljuju u Službenom glasniku, na web stranici i u lokalnim novinama.</p> <p>Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka uključuje zahtjevan nivo obrazovanja, sposobnosti, prakse, itd za određena radna mjesta. Uposlenici su redovno podvrgnuti treninzima zaštite i sigurnosti, na radu i protivpožarne zaštite. Izvođači radova imaju najmanje jednog šumara i radnici su obučeni za rad sa motornim pilama i traktorima (obavljen razgovori, provjereni certifikati)</p>
<p>Criterion 4.2 Compliance with health and safety regulations Poštivanje propisa koji se odnose na zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu</p>	
<p>Strengths</p>	<p>Workers did not report serious accidents in forest. A technician from the public enterprise is present at all harvest sites with the first aid box and he observes works and technology used.</p> <p>Radnici tvrde da nije bilo ozbiljnijih nesreća u šumi. Tehničar iz preduzeća je prisutan na svim mjestima gdje se vrši sječa te posjeduje prvu pomoć.</p>
<p>Weaknesses</p>	<p>First aid kit was not close to the working site with chain-saw operations – Minor CAR 02</p> <p>Prva pomoc nije bila u blizini radnog mjesta na kojem su se odvijali radovi sa motornom pilom. - Minorni zahtjev za korektivnom mjerom 02</p>
<p>Compliance</p>	<p>The risk assessment is finished for all works. Foresters are aware of H&S procedures. Contractors are bound by the contract to keep H&S rules. They are checked by foresters. Employees receive regular training in H&S, safety work and fire protection. All contractors have at least one forester and workers are trained for chain saw and tractors (certificate checked and interviews). All employees and contract workers have regular medical exams at public medical service. Local medical facilities are available to all people in the area and it is secured by the public services.</p> <p>Once a month a specialized forestry annex is printed in a local weekly newspaper including forestry news, educational page about tree species, public tenders and other info.</p> <p>Procjena rizika je izvršena za sve radove. Izvođači radova su obavezani ugovorom da se pridržavaju pravila o zaštiti na radu. Provjeravani su od strane šumara. Šumari su upoznati sa procedurama zaštite zdravlja i sigurnosti. Izvođači radova su obavezani Ugovorom da se drže pravila zaštite zdravlja i sigurnosti. Njih provjeravaju šumari. Uposlenici su redovno obučavaju u polju zaštite zdravlja i sigurnosti i protivpožarne zaštite. Izvođači radova imaju najmanje jednog šumara i radnici su obučeni za rad na motornim pilama i traktorima. Svi uposlenici i radnici izvođača radova podliježu redovnim zdravstvenim pregledima. Javna zdravstvena usluga je dostupna lokalnom stanovništvu</p> <p>Jednom mjesečno objavljuje se šumarski prilog u lokalnim novinama u kom se nalaze vijesti iz šumarstva, obrazovni tekstovi o vrstama drveća, javna nadmetanja i ostalo.</p>
<p>Criterion 4.3 Workers' rights to organise and negotiate with employers Prava radnika za organiziranje i dobrovoljno pregovaranje sa poslodavcima</p>	
<p>Strengths</p>	

Weaknesses	
Compliance	<p>Trade union representative is present at monthly management meetings.</p> <p><i>Predstavnik Sindikata je prisutan na mjesečnom sastanku upravnika.</i></p> <p>There is a special accommodation fund for employees which is regulated by the “Guideline for regulation of accommodation needs of employs SPD Unsko sanske šume” with clear criteria and procedures. Employees are eligible to apply for a company accommodation..</p> <p><i>Postoji specijalno stambeni fond za uposlenike koji je regulisan Pravilnikom o rjesavanju stambenih potreba zaposlenih u SPD “Unsko - sanske” sume sa jasnim procedurama i kriterijumima. Uposlenici imaju pravo da konkurušu za smještaj obezbjeđen od strane ŠPD-a.</i></p>
Criterion 4.4 Social impact evaluations and consultation <i>Procjene sociološkog uticaja i konsultacija</i>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>New road building is consulted with municipalities to accept their request to improve access to remote areas. Projects for new roads include EIA and SIA. Areas supposed to be mined are marked. They cooperate with the UN Mine Action Centre (MAC) responsible for Mine Awareness, Minefield Survey, and Mine Clearance. New forest management plan renewal is published at the forestry annex of a local weekly newspaper.</p> <p><i>Izgradnja novih puteva se vrši u suradnji sa opštinama kako bi se prihvatili njihovi zahtjevi da se unaprijedi pristup zabačenim i udaljenim područjima. Područja koja su minirana su obilježena. Surađuju sa UN MAC centrom vezano za deminiranje, pronalaženje mina i dizanja svijesti. U šumarskom prilogu lokalnih novina objavljeno je obavještenje o novoj šumsko-privrednoj osnovi.</i></p> <p>Harvest projects (including skidding and extraction) evaluate neighbouring owners, access to forest through private owners (SIA). Access through private land or road is negotiated before the forest activities start. List of stakeholders, list of sites important for local communities are kept at visited FMU. All communication is registered in the Post register. Responses are recorded. Solution and documents are traceable.</p> <p><i>Izvedbeni plan šumske sječe, privlačenja i izvlačenja procjenjuje i susjedne posjede i pristup šumama kroz privatne posjede. (Procjena socijalnih uticaja) Dogovor o prilazu šumama kroz privatne posjede i ceste se vrši prije no što počnu šumske aktivnosti. Lista internih grupa i lista objekata važnih za lokalnu zajednicu su nađene u posjećenim ŠPP. Sva komunikacija se registruje u Djelovodnom protokolu. Odgovori su takođe registrovani. Rješenja i dokumenti su uočljivi.</i></p>
Criterion 4.5 Resolution of grievances and settlement of compensation claims <i>Rješavanje žalbi i pravedne nadoknade</i>	
Strengths	<p>The neighbour parcels are investigated in the land cadastre when preparing the Projects for execution. Known issues are solved in advance – temporary use of private land with compensation.</p> <p><i>Susjedne parcele se provjeravaju u zemljišnom katastru prilikom izrade Izvedbenih projekata. Poznate situacije se rješavaju unaprijed – privremeno korištenje privatnog posjeda uz kompenzaciju.</i></p>
Weaknesses	
Compliance	<p>All cases are registered and solved by responsible person designated by General director (GD). The Law department solves special cases. Commissions are formed by GD if cases are difficult to solve. Solved cases are marked in the Register. The complainer is informed about the result. If agreement is not possible, court decision is needed. Projects for harvest identify all possible conflicts.</p> <p><i>Svi slučajevi su registrovani i rješavaju se od strane odgovorne osobe koju određuje generalni direktor (GD). Pravna služba rješava teže slučajeve. Formiraju se komisije od strane GD ako su slačejevi teški. Rješeni slučajevi su označeni u registru. Žalbena strana se informiše o ishodu žalbe. Ako nije moguć dogovor, potrebna je odluka Suda. U izvedbenim projektima navedeni su svi mogući konflikti.</i></p>
PRINCIPLE 5: BENEFITS FROM THE FOREST	

KORISTI OD ŠUME	
Criterion 5.1 <i>Economic viability taking full environmental, social, and operational costs into account / Ekonomska održivost vodeći računa o ekološkim, sociološkim i operativnim troškovima</i>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Financial accounts are available and regularly checked by cantonal and federal administration. There are several funds (see 1.2) for making provisions in future financial plans. Products: round-wood, poles, pulp wood, fuel wood.</p> <p>Annual management plans include environmental and social expenditures and operational costs. It is based on the previous year's needs and harvest projects approved by the Forestry Inspection. Funds are allotted for training, forest protection, harvest projects, silviculture, road investments and reconstruction, forest improvement, thinning in coppice forests etc.</p> <p>Finansijski izvještaj je na raspolaganju i provjeri kantonalnoj i federalnoj administraciji. Postoji nekoliko fondova (vidi 1.2) za pravljenje budućeg finansijskog plana. Proizvodi: oblovina, rudno drvo, celulozno drvo, ogrevno drvo.</p> <p>Godišnji planovi gazdovanja uključuju okolišne i društvene troškove. Bazirani su na osnovu potreba ustanovljenih proteklih godina i na osnovu izvedbenih projekata odobrenih od strane inspekcije. Fondovi se usmjeravaju u obuku, zaštitu šuma, izvedbene projekte, uzgoj, investicije u puteve, unapređenje šuma, prorede u izdanačkim šumama itd.</p>
Criterion 5.2 <i>Optimal use and local processing of forest products</i> Optimalno korištenje i lokalna prerada šumskih proizvoda	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Products produced: logs, round wood (cut and rotary veneer, saw logs I – III), poles, pulp wood, fuel wood. Secondary products are not utilised. Fuel wood is prepared by contractors or by local people from harvest waste for a small fee. The list of wood sale by purchasers and months shows that most customers are local.</p> <p>Proizvedeni proizvodi: trupci, oblo drvo (trupci za furnir i ljuštenje, pilanski trupci I – III), rudno drvo, celulozno drvo, ogrevno drvo. Sekundarni šumski proizvodi se ne iskorištavaju. Ogrevno drvo se sakuplja od strane lokalnog stanovništva nakon sječe uz niske nadnoknade ili od strane izvođača radova. Lista kupaca drveta pokazuje da su klijenti uglavnom sa lokalnog područja.</p>
Criterion 5.3 <i>Waste minimisation and avoidance of damage to forest resources</i> Minimiziranje otpada i izbjegavanje štete na drugim šumskim resursima	
Strengths	<p>Hardwood waste from harvest is processed by local people for fuelwood.</p> <p>Ostaci tvrdog drveta se prerađuju od strane lokalnog stanovništva u vidu ogrevnog drveta.</p>
Weaknesses	
Compliance	<p>Mostly shelter wood system is made with very low impact to the other resources. Harvest projects approved by the Forestry Authority define the technology used for harvest and skidding (tractor, horses, oxen, gravitational extraction and their combination).</p> <p>Uglavnom se primjenjuje oplodni sistem gazdovanja sa veoma malim uticajem na ostale resurse. Izvedbeni projekti koji se odobravaju od strane šumarske inspekcije definišu tehnologiju koja se koristi pri sječi i privlačenju (traktori, konji, gravitacijsko izvlačenje ili kombinacija spomenutih)</p> <p>Harvest is provided with skilled workers with chain saws. Timber is cross-cut to 4 to 8m logs according to the quality. They use animal skidding (horses, bulls) or gravitational skidding in steep slopes to extraction roads. Timber is extracted by tractors to forest log yard. Fuel wood is collected by animals. All harvest is supervised by a forest technician responsible for grading, measuring, marking and recording. All contractors are obliged employing a forester.</p> <p>Sječa se vrši od strane stručnih radnika sa motornim pilama. Drvo se prekraja na trupce dužine 4-8m, u skladu sa kvalitetom. Koristi se animal za privlačenje (konji, bikovi) ili u slučaju</p>

	strmih terena gravitaciono privlačenje do vlaka. Trupci se izvlače traktorima do šumskih stovarišta. Ogravno drvo se prikuplja animalom. Sječe nadziru šumarski tehničari odgovorni za klasifikaciju, premjeravanje, označavanje i dokumentovanje. Svi izvođači radova su obavezni zaposliti šumara.
Criterion 5.4 Forest management and the local economy Gazdovanje šumom i lokalna ekonomija	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>At present they produce only timber products. They built a tourist accommodation for diversification of income. It will be finished this year.</p> <p>The company does not commercially use non-timber products (berries, mushrooms). Hunting management is regulated by 10-year and operational annual plan approved by the Forestry inspection. Cull is calculated according to the spring counting in Annual hunting plans.</p> <p>Trenutno je zastupljena samo proizvodnja proizvoda od drveta. U izgradnji je motel za turiste koji će se završiti ove godine.</p> <p>Preduzeće ne koristi sekundarne šumske proizvode u komercijalne svrhe. Lov je regulisan desetogodišnjim i operativnim godišnjim planom koji odobrava šumarska inspekcija. Odstrel se izračunava na osnovu prolječnog brojanja u okviru godišnjih lovnih planova.</p>
Criterion 5.5 Maintenance of the value of forest services and resources Održavanje vrijednosti šumskih usluga i resursa	
Strengths	<p>Canyon and estuary of stream Banjica (HCVF) is protected, no fishing is allowed there.</p> <p>Kanjon i ušće rijeke Banjice (HCVF) su zaštićeni, nije dozvoljen ribolov.</p>
Weaknesses	
Compliance	<p>Phytosociology forest mapping is part of the FMP renewal with definition and mapping of forest types. Detailed maps are available containing adjacent areas.</p> <p>Obnova ŠPO uključuje mape na kojima su definisane šumske vrste i uzeta u obzir biljna sociologija. Detaljne karte sa susjednim područjima su dostupne.</p> <p>Shelter wood system and combination of animal & tractor skidding have low impact to forest resources. There are no streams at forest (karst region), they are in valleys outside forests. Water source Okašnica is protected; canyon and river Banjica is protected. All forests are recognised by foresters as multifunctional. Water sources, streams, spring areas are known to foresters and mapped, although they are out of forested areas.</p> <p>Hunting is managed by 10-year and annual plans. Buffer zones are defined for water source Okašnica – HCVF.</p> <p>Oplodni sistem gazdovanja i kombinacija privlačenja trupaca traktorom i animalom imaju nizak uticaj na šumske resurse. Ne postoje vodna područja u direktno šumi (karstno područje) već se nalaze u dolinama van šuma. Izvorište Okašnica i kanjon rijeke Banjice su zaštićeni.. Sve šume su višefunkcionalne prema mišljenju šumara. Izvori, potoci i vodozaštitna područja su kartirana i poznata šumarima .</p> <p>Lov je uređen desetogodišnjom lovnom osnovom. Zaštitne zone izvorišta Okašnica su definisane – HCVF (šume visoke zaštitne vrijednosti).</p>
Criterion 5.6 Harvest levels Nivoi iskorištavanja	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Timber production is based on Forest management plans (FMP). Forests are measured during FMP preparation; increment and etát (Allowable cut) for 10 years are calculated. Annual management plan and harvest projects are prepared for compartment with planned forest operations. The whole production is recorded and checked by federal and cantonal Forestry inspection.. Harvest is recorded. Intensity of harvest in projects is compared to the normal intensity defined by management classes.</p>

	<p>Proizvodnja drvnih proizvoda je bazirana na Šumskoprivrednoj osnovi (ŠPO). U pripremi izrade ŠPO vrše se mjerenja u šumi; prirast i etat (dozvoljena sječa) za narednih 10 godina. Godišnji planovi gazdovanja i izvedbeni projekti se pripremaju za odjeljenja sa usaglašenim i planiranim operacijama. Federalna i kantonalna šumarska inspekcija provjeravaju i registruju cjelokupnu proizvodnju. Sječa je zabilježena. Intezitet sječe u izvedbenim projektima je uporediv sa normalnim intezitetom propisanim za gazdinsku klasu.</p>
<p>PRINCIPLE 6: ENVIRONMENTAL IMPACT UTICAJ NA OKOLIŠ</p>	
<p>Criterion 6.1 Environmental impacts evaluation Procjena uticaja na okoliš</p>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>The results of EIA: there is not landscape level impact – by using selection system harvest there is not change in landscape view, neighbouring sites are evaluated (private land, water sources, sites important for local communities, local cemeteries etc), impact caused by harvest and skidding is evaluated and maximal allowed damages are defined. Environmental and social impacts are evaluated in harvest projects (streams, erosion, RTE species, private estates, private estates, H&S etc).</p> <p>Rezultati procjene uticaja na okolinu: ne postoji narušavanje pejzaža zbog korišćenja selektivne sječe: nema promjena u izgledu okoline, susjedna područja se uzimaju u obzir (privatni posjedi, izvorišta, područja od važnosti za lokalnu zajednicu, mjesna groblja, itd.); uticaji uzrokovani sječom i privlačenjem se procjenjuju i definisana su maksimalna dozvoljena oštećenja. Ekološki i socijalni uticaji se procjenjuju i navode u izvedbenim projektima (vodotoci, erozije, zaštićene vrste, privatni posjedi, zaštita na radu, itd...)</p> <p>Real forest operations (shelter wood system) cause minimal impacts. Natural regeneration of native species is supported by shelter wood system. Clear-cuts can be used in coppice (forest transformation) or 'culture'. Clear-cuts are not made at present. EIA and SIA are included in harvest projects and road projects. New afforestation is made for small areas (less than 10ha). Impacts are considered in harvest projects and projects for road constructions.</p> <p>Harvests are checked by the Internal Control department and by the Forestry Inspections. The minutes with corrective actions are evaluated and checked if they were implemented (Harvest projects with minutes checked). Road projects were added the environmental impact assessment.</p> <p>Šumarske operacije (oplodna sječa) prouzrokuju minimalne uticaje. Prirodna obnova autohtonih vrsta je potpomognuta oplodnim gazdinskim sistemom . Čista sječa se može koristiti u izdanačkim šumama (konverzija izdanačkih šuma) ili u kulturama. Trenutno se ne rade čiste sječe. Ekološki i sociološki uticaj su uključeni u izvedbene projekte. Nova pošumljavanja su urađena na manjim područjima (manje od 10 ha).Uticaji se bilježe u izvedbenim i putnim projektima.</p> <p>Sječa je provjerena od strane interne kontrole i Šumarske Inspekcije. Zapisnici sa korektivnim mjerama su procjenjeni i njihova vjerodostojnost je provjerena (provjereni izvedbeni projekti i zapisnici). Projekti puteva sada uključuju procjenu uticaja na okoliš.</p>
<p>Criterion 6.2 Protection of rare, threatened and endangered species Zaštita rijetkih, ranjivih i ugroženih vrsta</p>	
Strengths	
Weaknesses	<p>RTE species are identified but projects were prepared one year in advance. Observation of how RTE species are included in new harvest projects – OBS 01</p> <p>Primjedba na način definisanja zaštićenih i ugroženih vrsta u izvedbenim projektima– OBS 1</p> <p>Rijetke i ugrožene vrste su identifikovane ali projekti se pripremaju godinu unaprijed.</p>
Compliance	<p>RTE species are identified in maps present in the office. Harvest projects are prepared one year in advance before harvest. Consultations with the Forestry Faculty of Sarajevo university were made several times</p> <p>Following tree species are protected by legislation: Picea omorika, Taxus baccata, Corylus colurna, Acer heldreichii, Pinus mugo, Alnus viridis, Pinus heldreichii, Petteria ramentacea.</p>

	<p>Protected tree species and fruit trees in forest are respected and protected during forest operations (field visit). Fruit trees were available and protected at harvest sites.</p> <p>There are conservation and buffer zones defined: Buffer zone of drinking water source Okasnica; Canyon and estuary of stream Banjica. Dead wood and various standing trees are left after harvest in all sites visited. Multi-storey forests are managed by selection cut supporting natural regeneration.</p> <p>Rijetke i ugrožene vrste su definisane na kartama u kancelariji. Izvedbeni projekti se pripremaju godinu dana prije sječe. Šumarski fakultet u Sarajevu je konsultovan nekoliko puta.</p> <p>Sljedeće vrste su zaštićene legistlativom: Picea omorika, Taxus baccata, Corylus colurna, Acer heldreichii, Pinus mugo, Alnus viridis, Pinus heldreichii, Petteria ramentacea. Ugrožene drvenaste vrste i voćkarice su zaštićene tokom šumskih operacija (ustanovljeno tokom terenske posjete).Na lokacijama sječe primjećene su i zaštićene voćkarice.</p> <p>Definisane su zaštitne zone: zaštitna zona pitke vode Okašnica; kanjoj i ušće rijeke Banjica. Primjećeno je prisustvo mrtvog drveta i ostalih dubećih stabala nakon sječe. Višespratna šuma se uređuje selektivnom sječom koja potpomaže prirodnu obnovu.</p>
<p>Criterion 6.3 Maintenance of ecological functions and values Održavanje ekoloških funkcija i vrijednosti</p>	
Strengths	<p>Shelter wood systems and current management checked in field supports multi-storey forests and natural regeneration.</p> <p>Oplodni sistem i trenutno gazdovanje, provjereno na terenu, podržavaju spratovnost šuma i prirodnu obnovu.</p>
Weaknesses	
Compliance	<p>Real forest operations (shelter wood system) cause minimal impacts. Natural regeneration of native species is supported by shelter wood system. Clear-cuts can be used in coppice (forest transformation) or 'culture'. Clear-cuts are not made at present. Wood is cross-cut to sortiments (4-8m long) and extracted by animals and tractors. The systems are appropriate to the ecology of forest.</p> <p>Multi-storey forests provide enough dead and old wood at all places visited. Fruit trees and some valuable trees (Acer, Alnus) are left untouched during harvest operations.</p> <p>Šumarske operacije (oplodna sječa) prouzrokuju minimalne uticaje. Prirodna obnova autohtonih vrsta je potpomognuta oplodnom sječom. Čista sječa se može koristiti u izdanačkim šumama (konverzija izdanačkih šuma) i u kulturama. Trenutno nema čistih sječa. Drvo se prekraja na trupce 4 -8 m dužine i izvlači animalom ili traktorima. Sistem ne narušava ekologiju u šumi.</p> <p>Spratovnost šuma obezbjeđuju dovoljno odumrlih i starih stabala pri svim provjerenim lokalitetima. Voćkarice i neke plemenite vrste (Acer, Alnus) se ne sijeku.</p>
<p>Criterion 6.4 Protection of representative samples of existing ecosystems Zaštita reprezentativnih uzoraka postojećih ekosistema</p>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>8 sites of existing ecosystems were chosen form all types of forests existing in the FMU (Picea-abieti Fagetum, Abietum, white and black pine cultures, Fagetum montanum, white and black hornbeam forests, shrubs, oak and hornbeam forests, oak and turkey oak forests).</p> <p>8 lokacija postojećih ekosistema su izabrani iz svih tipova postojećih šuma na području ŠPP-a (Picea – abieti agetum, Abietum, kulture bjelog i crnog bora, Fagetum montanum, šume graba i bjelograba, žbunasta vegetacija, šume hrasta i graba, cerove hrastove šume)</p> <p>High forests are very close to natural forests. Monocultures were planted at former agriculture land. Coppice forests are transformed to high forests if available. Low quality forests at pure soils are left without activities. Clear-cuts are not planned. Protective forests (water source buffer zones, thin soil, steep slopes, canyons etc), seeds stands, monuments, nature protection areas etc are identified and mapped.</p> <p>Visoke šume su veoma bliske prirodnim šumama. Monokulture su zasađene na nekadašnjoj poljoprivrednoj zemlji. Izdanačke šume se konvertuju u visoke šume ukoliko je to moguće. Ne preduzimaju se nikakve aktivnosti u šumama niskog kvaliteta na golim zemljištima. Čiste</p>

	sječe nisu planirane. Zaštitne šume (vodozaštitna područja, golo zemljište, strmi tereni, kanjoni), sjemenske sastojine, spomenici, prirodne zaštitne zone su identifikovane i kartirane.
Criterion 6.5 Protection against damage to soils, residual forest and water resources during operations / Zaštita od šteta na zemljištu, ostatku šume i vodnim resursima tokom izvođenja operacija	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Harvest projects checked includes technology adapted to conditions. Manual felling is used, cross-cutting to round wood and extraction with combination of oxen/horses and tractors. This system secures the low impact to environment and other forest resources. There is defined protection of drinking water source, Izvorište Okašnica, with defined zones Ia, Ib, II and III.</p> <p>Harvesting groups have barrels for removing oil spillages. No significant damages or oil spillage were observed in forest. The general level of roads is high, also helped by the characteristic of the soil (limestone). Maintenance of road is coordinated with municipalities (cleaning of snow in winter).</p> <p>U provjerenim izvedbenim projektima postoji tehnologija usaglašena sa uslovima rada. Stabla se ručno obaraju, trupci se unakrsno obrađuju a izvlačenje se obavlja animalom i traktorom. Ovakav sistem omogućuje nizak uticaj na životnu sredinu i ostale šumske resurse. Postoji definisana zaštita u vodozaštitnom području Okašnice koje je podjeljeno na zone: Ia, Ib, II, i III.</p> <p>Sjekači imaju posude za sakupljanje prosutog ulja. Nije primjećena značajna šteta u šumi i na zemljištu uzrokovana curenjem ulja. Nivo puteva je visok, u skladu sa karakteristikom terena (krečnjački teren). Održavanje puteva se koordinira sa opštinama (čišćenje snijega u toku zime).</p>
Criterion 6.6 Chemical pest management Upravljanje sa hemijskim pesticidima	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Only pheromones for bark-beetle monitoring are used. There is no nursery in FMU Ključko. FSC prohibited chemicals are not used.</p> <p>Feromoni se koriste jedino u nadzoru potkornjaka. Nema rasadnika na području ŠPP Ključko. Ne koriste se FSC zabranjene hemikalije.</p>
Criterion 6.7 Use and disposal of chemicals, containers, liquid and solid non-organic wastes / Upotreba i odlaganje hemijskih sredstava, kontejnera, tečnog i čvrstog neorganskog otpada	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Procedures are prepared and kept: Instruction on waste collection; Procedure for collecting of used oil; Procedure for collection of waste paper and bottles; Internal procedure for emergency oil spillage to soil and water. Procedure for alternative waste collection nr 021-1634-34/08: old oils are returned to oil supplier for small fee; old tyres are stored till the government decision about tyre disposal.</p> <p>Sites with operations are equipped with temporary bins for waste collection. Communal waste is collected by municipality including non-dangerous waste from harvest sites..</p> <p>Postoje odgovarajuće procedure: Uputstvo za sakupljanje smeća; Pravilnik o prikupljanju korištenog ulja; Pravilnik o prikupljanju plastičnog papira i boca; Interna procedura za sprječavanje akcidenata nastalih onečišćavanjem vode i tla mazivom i gorivom, Procedura o prikupljanju sekundarnog otpada br. 021 – 1634 – 34/08: staro ulje se vraća dobavljaču uz malu naknadu; stare gume se skladište dok Vlada ne donese odluku o odlaganju guma.</p> <p>Lokacije na kojima se radi su opremljene sa privremenim kantama (vrećama) za sakupljanje otpada. Komunalno smeće sakuplja opština uključujući bezopasni otpad sa mjesta sječe.</p>
Criterion 6.8 Use of biological control agents and genetically modified organisms	

Upotreba bioloških mjera borbe i genetski modificiranih organizama	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	Biological control agents are not used. Biološke mjere borbe se ne koriste.
Criterion 6.9 The use of exotic species Upotreba stranih vrsta	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	Exotic species are not used at all. There is the list of invasive species which shall be removed or just monitored. Tree species included in the list are only monitored: Robinia pseudoacaccia, Fraxinus Americana, Fraxinus pensylvanica, Ailanthus altissima. Other shrubs and plants are not allowed to promote, e.g. Solidago, Amorfa fruticosa, Ambrosia artemisiifolia etc. No unwanted regeneration of invasive tree species was observed during the audit. Ne koriste se egzotične vrste. Postoji lista agresivnih vrsta koje se trebaju ukloniti ili samo nadzirati. Ove drvenaste vrste se samo nadziru: Robinia Pseudoacaccia, Fraxinus Americana, Fraxinus pensylvanica, Ailanthus Altissima. Ostalo žbunje i biljke nije dozvoljeno namjerno širiti kao što su vrste Solidago, Amorpha fruticosa, Ambrosia artemisiifolia. Nije primjećena neželjena obnova agresivnih vrsta tokom procjene.
Criterion 6.10 Forest conversion to plantations or non-forest land uses Konverzija u plantaže ili nešumsko zemljište	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	There was not any conversion of forest land to other type except road building. Nije učinjena nikakva konverzija šumskog zemljišta u druge tipove osim u svrhu gradnje puteva.
PRINCIPLE 7: MANAGEMENT PLAN ŠUMSKO PRIVREDNA OSNOVA (PLAN GAZDOVANJA)	
Criterion 7.1 Management plan requirements Zahtjevi plana gazdovanja	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	Each FMU has an approved 10-year FMP prepared by specialized organisation with the licence from the Ministry. FMPs at visited offices are valid. Annual plan is prepared for the implementation of the forest management plan. Harvest (above 100m3) and afforestation projects (by management classes) are made for all activities. Projects are approved and checked by the Forestry inspection before works and after works are finished. Management objectives are defined for all management classes. Management classes are very detailed. Basic goals are defined for high conservation forests, coppice forests, forest culture (coniferous forests established in 1960s on former agricultural land), protective forests (thin soil, steep slopes, canyons, water source buffer zones etc), and land suitable for afforestation and unproductive land (unsuitable for afforestation). Silviculture techniques, harvesting methods and tree species selection are defined for each management class. Intensities are defined for normal management class. Harvest project intensity is compared with the normal intensity and deviation is explained. Sanitary cut or without cut is planned in conservation zones. Shelter wood system with sortiments skidding by animals and tractors has low impact to environment. Road projects include EIA and SIA. Measures in conservation zones are

	<p>adjusted to the goals (water source Okašnica, canyon of river Banica).</p> <p>Hunting is planned and the cull is calculated and approved annually based on the game census provided at the end of March. Hunting is regulated and checked by the Forestry Inspection.</p> <p>Svako gazdinstvo ima odobrenu detogodišnju osnovu, pripremljenu od strane posebnih organizacija sa licencom koju dodjeljuje Ministarstvo. ŠPO je važeća. Godišnji plan je pripremljen za primjenu ŠPO. Sječa (iznad 100 m3) i projekti pošumljavanja (po gazdinskim klasama) su definisane za sve aktivnosti u šumi. Projekti se odobravaju od strane šumarske inspekcije prije i nakon aktivnosti.</p> <p>Ciljevi gazdovanja su definirani za sve gazdinske klase. Gazdinske klase su veoma detaljne. Osnovni ciljevi su definirani za šume visoke zaštitne vrijednosti, izdanačke šume, kulture (četinarske šume uspostavljene 1960-ih na prethodnim poljoprivrednim zemljištima), zaštitne šume (plitka zemljišta, strmi nagibi, kanjoni, vodni izvori, pufer zone itd) i za zemljište pogodno za pošumljavanje i neproduktivno zemljište (nepogodno za pošumljavanje).</p> <p>Uzgojne tehnike, metode sječe i odabir vrsta drveća su definisani za svaku gazdinsku klasu. Intenziteti su definisani za normalno gazdovanje uređajnim razredom. Intenzitet sječe u izvedbenim projektima se porede sa normalnim intenzitetom i odstupanja su objašnjena. Sanitarna sječa ili gazdovanje bez sječe se planira u zaštićenim područjima.</p> <p>Oplodni sistem u kom se sortimenti privlače traktorom i animalom imaju mali uticaj na okoliš. Projekti puteva uključuju uticaj na životnu sredinu i socijalni uticaj. Mjere u zaštićenim područjima su prilagođeni ciljevima (izvorište Okašnica, kanjon Banjice)</p> <p>Lov se planira i odstrel se računa i odobrava godišnje na osnovu popisa koji se obezbjeđuje krajem marta. Lov se reguliše i provjerava od strane šumarske inspekcije</p>
<p>Criterion 7.2 Management plan revision Revizija plana gazdovanja</p>	
<p>Strengths</p>	
<p>Weaknesses</p>	
<p>Compliance</p>	<p>Ministry gives a license for FMP elaboration to a company. ŠPD Unsko-Sanske šume has the license and they will conduct terrain works and data recording in the software. Data analysis, processing and FMP finishing will be done by the Forestry Faculty of Sarajevo university. Cantonal Ministry asks local municipality for opinion and sends FMP for approval to the federal Ministry. They cooperate with the Forestry Faculty of Sarajevo university – they will make analysis and processing of renewed FMP for ŠGP Ključko.</p> <p>Ministarstvo izdaje licence kompanijama za izradu šumsko privredne osnove. ŠPD Unsko-sanske šume posjeduju tu licencu i provode terenski rad i snimanje podataka u računarski program. Analiza podataka, izrada i završna faza ŠPO izrađuje Šumarski fakultet iz Sarajeva. Kantonalno Ministarstvo konsultuje lokalno stanovništvo i šalje ŠPO Federalnom Ministarstvu na odobrenje. Postoji saradnja sa Šumarskim fakultetom, Univerzitetom u Sarajevu koji će izvršiti analizu podataka i izraditi ŠPO za Ključko područje.</p>
<p>Criterion 7.3 Training and supervision of forest workers Obuka i nadzor šumskih radnika</p>	
<p>Strengths</p>	
<p>Weaknesses</p>	
<p>Compliance</p>	<p>Staffs receive regular H&S and fire protection training, and other specific training according to their duties (accountant, internal control, personnel department etc).</p> <p>Education, practise and skills are defined for each working position and people are chosen for those positions. Staffs have mostly forestry university education.</p> <p>Forest technicians are present at all harvesting sites for monitoring works, H&S and accepting round-wood. There are regular inspections form Forest offices and the Internal Control Department (technician diaries and minutes from inspection. All harvest sites are inspected by the Forestry Authority inspectors (minutes from inspections).</p> <p>Osoblje redovno prisustvuje obuci za sigurnost na radu i protivpožarnu zaštitu kao i drugim specifičnim obukama u skladu sa njihovim dužnostima (knjigovođa, interna kontrola, kadrovski sektor itd.).</p>

	<p>Obrazovanje, praksa i vještine se definiraju za svako radno mjesto i uposlenici se zapošljavaju u skladu sa njima. Zaposlenici većinom imaju fakultetsko šumarsko obrazovanje.</p> <p>Šumarski tehničari nadziru aktivnosti sječe, zaštite na radu i primanja trupaca. Postoje redovne inspekcije od strane uprave i interne kontrole (dnevnici i zapisnici inspekcije). Svi lokaliteti gdje se vrši sječa su kontrolisani od strane Inspekcije (zapisnici inspekcije).</p>
<p>Criterion 7.4 Public availability of the management plan elements Javna dostupnost elemenata plana gazdovanja</p>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>They prepare quarterly and annual reports and the later is provided to Cantonal Parliament and it is publicly available. ŠPP Ključko once or twice a year prepares short summary of management from previous year for local municipality (19 pages). Summaries include summary of harvest, afforestation, silviculture, wood sale, stock, revenue and costs, injury analyses; Internal training about social-ecological assessment. Quarterly bulletin of ŠPD is issued with actual news in forestry. The annual summary of FMP is available including monitoring results and complies with requirements.</p> <p>Pripremaju se kvartalni i godišnji izvještaji koji idu na usvajanje u Kantonalni Parlament nakon čega su dostupni javnosti. ŠPP Ključko jednom ili dva puta godišnje priprema kratku verziju gazdovanja šumama koji je dostupan opštini (19 strana). Ove verzije uključuju podatke o sječama, pošumljavanju, prodaji drveta, zalihama, prihodima i rashodima, povredama radnika; Održana je obuka o sociološko-ekološkom pristupu. Kvartalni izvještaj o aktivnostima ŠPD-a se objavljuju u lokalnim novinama. Godišnji sažetak ŠPO je dostupan uključujući rezultate nadzora i žalbe sa preporukama.</p>
<p>PRINCIPLE 8: MONITORING AND EVALUATION NADZOR I PROCJENA</p>	
<p>Criterion 8.1 Frequency, intensity and consistency of monitoring Učestalost, intenzitet i dosljednost nadzora</p>	
Strengths	
Weaknesses	<p>Various monitoring is made and replicated. There is no complete monitoring program of all monitoring activities.</p> <p>Minor CAR 04</p> <p>Upotrebljavaju se različiti vidovi praćenja koji se često i ponavljaju. Ne postoji sveobuhvatni program nadzora nad svim nadzornim aktivnostima.</p> <p>Zahtjev za minornom korektivno mjerom - 04</p>
Compliance	<p>Monitoring is defined including the frequency: long-term monitoring during the forest inventory (forest types, soils, volumes, increment etc), annual or project (harvest intensity, game count, health status etc) and daily (H&S, PPE at workers, harvest, RTE species, social and environmental impact of operations etc. Sensitivity of operations are evaluated by monitoring of workers and by post-harvest monitoring.</p> <p>Forest technician present at harvest sites monitors harvest, wood mensuration, cross-cut, waste disposal, contractors performance etc. Internal control departments check all works including foresters (marking trees for harvest in thinning and regeneration cut) and workers (employees and contractors). There are minutes from inspections checked. Harvest projects are checked by the Internal control department before the Forestry Inspection.</p> <p>H&S, PPE usage is monitored by forest technician at site and by specialized trained inspectors from the HQ and FMUs (minutes from inspection checked). Contractors provide all information in application for public tender (list of workers with skills and licenses).</p> <p>Road construction is checked by a technical committee.</p> <p>Nadzor je definisan uključujući i njegovu učestalost: dugoročni nadzor tokom inventure šuma (tipovi šuma, zemljište, zapremina, prirast), godišnji nadzor u izvedbenim projektima (intezitet sječe, lovni odstrel, zdravstveno stanje sastojine) i dnevni nadzor (zaštita i sigurnost na radu, sječe, ugrožene i rijetke vrste, ekološki i socijalni uticaji šumskih aktivnosti, itd... Osjetljivost šumskih aktivnosti se procjenjuje nadzorom radnika i nadzorom nakon sječe.</p>

	<p>Šumarski tehničar je pristuan na radilištu, prati seču, merenje drveta, krojenje, odlaganja otpada, učinak. Interna kontrola proverava sve radove, uključujući i šumare (doznaka stabala u proredama i oplodni sek) i radnike (zaposlene i podugovarače). Izvođački planovi se proveravaju od strane Interne kontrole pre same inspekcije.</p> <p>Bezbednost i zdravlje na radu, korišćenje lične zaštitne opreme se prati od strane tehničara na licu mesta, od strane posebno obučениh inspektora iz Direkcije preduzeća i šumskih uprava (provjereni inspekcijski izvještaji). Izvođači radova dostavljaju sve podatke na javnom nadmetanju (listu radnika sa sposobnostima i licencom)</p> <p>Izgradnju puteva provjerava tehnički odbor.</p> <p>Forest guards monitor all activities in forest including staff activities and other person's activities – illegal activities (land acquisition, harvest, collection, waste disposal), forest activities (harvest, extraction, skidding, timber transport, damages to forest resources), forest conditions (pest abundance,). Forestry Inspection makes regularly random inspection to harvest activities. Forest phytosociology types are mapped and monitored during FMP renewal.</p> <p>Čuvari šuma prate sve aktivnosti u šumi, kako aktivnosti zaposlenih tako i aktivnosti drugih osoba – ilegalne aktivnosti (prisivajanje zemljišta, seča, sakupljanje, odlaganje otpada), šumarske aktivnosti (seča, izvlačenje, privlačenje, transport drveta, štete po šumske resurse), stanje šuma (širenje štetočina). Šumarska inspekcija vrši redovne preglede šumarskih aktivnosti. Šumski fitosociološki tipovi su kartirani i praćeni tokom obnove ŠPO.</p>
<p>Criterion 8.2 Research and data collection for monitoring Istraživanje i skupljanje podataka za nadzor</p>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Timber resource inventory is made during FMP renewal by statistical methods on sample plots. Management classes are identified and mapped according to the potential natural vegetation. Harvesting projects defines natural conditions and operations and pre and post activity minutes (Internal control department and Forestry Inspection) evaluate changes made and possible corrective actions.</p> <p>Forest phytosociology (original eco-vegetation) mapping plus consultation with Forestry Faculty for nature protection defines changes in environmental conditions. RTE speciae are mapped at FMUs.</p> <p>Yields of all forest products are recorded. The results are available at the business report published at the company web pages including wood harvested and sold.</p> <p>Fauna is monitored during hunting game census in March. Fauna and flora are mapped during preparation of harvest projects. Data are transferred to maps at FMUs.</p> <p>Inventura šuma se sprovodi tokom obnove Šumskih osnova upotrebom statističkih metoda na primernim površinama. Gazdinske klase su definisane i kartirane u skladu sa potencijalnom prirodnom vegetacijom. Izvođački planovi definišu prirodne uslove i aktivnosti– zapisnici pre i posle aktivnosti (Odeljenje interne kontrole i Šumarska inspekcija) vrednuju nastale promene i moguće korektivne mere.</p> <p>Promene ekoloških uslova se definišu prema Šumskoj fitosociologiji, mapiranjem uz konsultacije sa Šumarskim fakultetom. Retke i ugrožene vrste su mapirane u svakoj gazdinskoj jedinici.</p> <p>Beleže se svi prinosi šumskih proizvoda. Rezultati su dostupni u poslovnom izveštaju i publikovani su na sajtu preduzeća, uključujući i posećeno i prodato drvo.</p> <p>Praćenje stanja divljači se vrši u martu svake godine. Fauna i flora se uvrštavaju u karte u toku pripreme izvedbeih projekata. Podaci se unose na karte pri šumskim gazdinstvima.</p>
<p>Criterion 8.3 Chain of custody Nadzorni lanac</p>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Procedures are available and kept: Yield is measured and marked with a dye hammer before harvest (callipering), after cut (cross-cut to round-wood assortments at stump and at loading for</p>

	<p>haulage. Different registered dye hammers are used for each step. Marking and measuring was checked, including mensuration books.</p> <p>Mensuration books were checked at harvesting sites, log-yards and from truck drivers during the audit. Data from mensuration books are sent to FMU offices and compared. There are data of wood marked, harvested, extracted, sold and paid by customers at all times. Data are included in the publicly available summary.</p> <p>Procedure postoje i dostupne su: Stabla se mjere i označavaju sa čekićem prije sječe, nakon sječe (sortimenti na panju i na stovarištu). Različiti registrovani čekići u boji se koriste za svaki korak. Mjerenje i označavanje je provjereno, uključujući knjige premjera.</p> <p>Knjige premjera su provjerene u toku procjene, na lokalitetima gdje se vrši sječa, na stovarištima i od vozača kamiona. Podaci iz premjernica se šalju u upravu ŠPP i tamo se upoređuju. Podaci o doznačenim stablima, posjećenim stablima, izvučenim i prodanim trupcima se zapisuju. Podaci se uključuju u javno dostupan sažetak.</p>
<p>Criterion 8.4 Incorporation of monitoring results into the management plan <i>Uključivanje rezultata nadzora u plan gazdovanja</i></p>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>The results from monitoring are used for planning in the following years. The amount of harvest is adjusted according to the harvest in previous years not to go beyond the maximum allowed cut.</p> <p>Reports from internal control and Forestry Inspection are used for corrective actions and improvement of current performance. The General description of FMP includes the analyses of previous management and the measures to include them in the new FMP.</p> <p>Rezultati monitoringa se koriste za planiranje u narednim godinama. Količina sječe je prilagođena sječi prethodnih godina kako se ne bi prešla količina maksimalne sječe.</p> <p>Izveštaji Interne kontrole i Šumarske Inspekcije se koriste za korektivne mjere i unapređenje trenutnih aktivnosti. Generalni opis šumskoprivredne osnove uključuje analizu prethodnog gazdovanja i mjere koje bi se uključile u novu osnovu.</p>
<p>Criterion 8.5 Publicly available summary of monitoring <i>Javno dostupan sažetak rezultata nadzora</i></p>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Summaries of monitoring results are included in the publicly available summary (available at the company web pages). Changes in flora and fauna are recorded in maps at FMU level.</p> <p>Sažetak rezultata nadzora i praćenja stanja su uključeni u javno dostupan sažetak (dostupan na internet stranici preduzeća). Promjene u biljnom i životinjskom svijetu se ucrtavaju u karte na nivou gazdinstava.</p>
<p>PRINCIPLE 9: HIGH CONSERVATION VALUE FORESTS <i>ŠUME VISOKE ZAŠTITNE VRIJEDNOSTI</i></p>	
<p>Criterion 9.1 Evaluation to determine high conservation value attributes <i>Procjena za utvrđivanje postojanja atributa karakterističnih za šume visoke zaštitne vrijednosti</i></p>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>The Guideline for HCVF identification prepared by UN development programme is used. ProForest 6 HCVF categories are used and applied for Bosnia and Herzegovina. Compartments and measures are identified. The Program for selection of HCVF was prepared in consultation with the Forestry Faculty of Sarajevo University.</p> <p>All compartments are regularly mapped during forest inventory including phytosociology mapping. Management classes are defined with management systems. 3 sites of HCVFs were identified in consultation with Forestry Faculty.</p>

	<p>Koristi se vodič za šume visoke zaštitne vrijednosti koje je pripremio UNDP. Kategorije ProForest 6 HCVF se koriste i primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Odjeljenja I mjere uzgoja su identifikovani. Proces izdvajanja HCVF je konsultovan sa Šumarskim fakultetom u Sarajevu.</p> <p>Sva odjeljena su propisno kartirana tokom šumske inventure, uključujući fitosociološko kartiranje. Gazdinske klase su određene u skladu sa uređajnim sistemom. Tri lokacije HCVF su identifikovane u saradnji sa Šumarskim fakultetom.</p>
<p>Criterion 9.2 Consultation process Konsultacijski proces</p>	
Strengths	
Weaknesses	<p>Cultural-historical HCV and measures planned for Stari grad were not consulted with a respective responsible state agency – Minor CAR 03</p> <p>- Minorni zahtjev za korektivnom mjerom 03: Izdvajanje kulturno-istorijski zaštićene šume i planirane mjere za ocuvanje Starog grada nisu konsultovani sa odgovornom državnom komisijom.</p>
Compliance	<p>HCVF were consulted with the Forestry Faculty of Sarajevo university – Program for selection of HCV forests at ŠGP Ključko. Management prescriptions were defined and adjusted to the value type.</p> <p>Proces izdvajanja HCVF na području ŠPP Ključko je konsultovan sa Šumarskim fakultetom u Sarajevu. Gazdinske preporuke su definisane i prilagođene vrijednosnom tipu šume.</p>
<p>Criterion 9.3 Measures to maintain and enhance high conservation value attributes Mjere za održavanje i poboljšavanje atributa karakterističnih za šume visoke zaštitne vrijednosti</p>	
Strengths	<p>The small-scale management system does preserve natural conditions and habitats. There is enough dead wood left in forests and most forests are multi-storey and uneven-aged forests.</p> <p>Sistem gazdovanje manjeg obuhvata nastoji očuvati prirodne uslove i staništa. Postoji dovoljno odumrlih stabala koja se ostavljaju u šumi i većina šuma je višespratna i višedobna.</p>
Weaknesses	
Compliance	<p>The Program for selection of HCVF was prepared including biological and social attributes. The Program and renewed FMP includes measures for identified HCV forests – planned measures in HCVF are without activities or only sanitary cut. Measures for HCVF are publicly available in the public summary of FMP.</p> <p>Program izdvajanja šuma visoke zaštitne vrijednosti je tokom pripreme uključivao biološke i sociološke attribute. Ovaj program i obnovljena ŠPO sadrže mjere za identifikaciju visokih zaštitnih šuma – planirane mjere u šumama visoke zaštitne vrijednosti podrazumjevaju odsustvo aktivnosti ili samo sanitarne sječe. Mjere uzgoja šuma visokih zaštitnih vrijednosti su dostupne u javnom sažetku ŠPO.</p>
<p>Criterion 9.4 Monitoring to assess effectiveness Nadzor radi procjenjivanja efektivnosti</p>	
Strengths	
Weaknesses	
Compliance	<p>Monitoring indicators and frequency are defined for 3 identified HCV areas. The HCV areas are new; there are only notes in forester notebooks form monitoring. They cooperate with the Forestry faculty for new developments which might contribute to management of HCVFs.</p> <p>Indikatori nadzora i njihova učestalost su definisana za 3 označena područja visoke zaštitne vrijednosti. Područja visoke zaštitne vrijednosti su nova, postoje samo zabilješke šumara u sveskama nadzora. Saradnja sa Šumarskim fakultetom treba da obezbijedi novi razvoj u gazdovanju šumama visoke zaštitne vrijednosti.</p>
<p>PRINCIPLE 10: PLANTATIONS PLANTAŽE</p>	

Compliance	Not applicable Nije primjenljivo
------------	-------------------------------------

9. CERTIFICATION DECISION / ODLUKA O CERTIFICIRANJU

SGS considers that **ŠPD "Unsko-Sanske šume". d.o.o.**'s forest management of ŠPP Ključko forests, **Ključ**, can be certified as:

- i. There are no outstanding Major Corrective Action Requests
- ii. The outstanding Minor Corrective Action Requests do not preclude certification, but **ŠPD "Unsko-Sanske šume". d.o.o.** is required to take the agreed actions before the next surveillance. These will be verified by SGS QUALIFOR at the first surveillance to be carried out about 6 months from the date of the issuance of the certificate. If satisfactory actions have been taken, the CARs will be 'closed out'; otherwise, Minor CARs will be raised to Major CARs.
- iii. The management system, if implemented as described, is capable of ensuring that all of the requirements of the applicable standard(s) are met over the whole forest area covered by the scope of the evaluation;
- iv. The certificate holder has demonstrated, subject to the specified corrective actions, that the described system of management is being implemented consistently over the whole forest area covered by the scope of the certificate.

SGS smatra da se gazdovanje šumama na području **ŠPD "Unsko-Sanske šume". d.o.o.** u okviru gazdovanja šumama **Ključ** može certificirati jer:

- i. Nema izraženih velikih zahtjeva za korektivnim mjerama (Major CAR).
- ii. Izraženi minorni zahtjevi za korektivnim mjerama (Minor CAR) ne sprječavaju certificiranje, ali se od **ŠPD "Unsko-Sanske šume". d.o.o.** zahtjeva da izvrše dogovorene mjere prije **narednog nadzora/provjere**. Ove mjere će biti provjerene od strane SGS QUALIFOR-a prilikom prve provjere koja će biti upriličena oko 6 mjeseci nakon izdavanja certifikata. Ako su mjere zadovoljavajuće, zahtjevi za korektivnim mjerama će biti 'zaključeni' odnosno smatrani riješenim; u protivnom, Minorni zahtjevi za korektivnim mjerama će biti preimenovani u Velike zahtjeve za korektivnim mjerama (Major CAR).
- iii. Sistem gazdovanja, u slučaju da se implementira kako je i opisano, može osigurati da se svi zahtjevi primjenljivih standarda ostvare na čitavom šumskom području obuhvaćenim poljem rada procjene ;
- iv. Vlasnik certifikata je demonstrirao, osim propisanih zahtjeva korektivnih mjera, da se opisani sistem gazdovanja implementira konzistentno na cijelom šumskom području obuhvaćenim poljem rada certifikata.

10. MAINTENANCE OF CERTIFICATION / ODRŽAVANJE CERTIFIKATA

During the surveillance evaluation, it is assessed if there is continuing compliance with the requirements of the Qualifor Programme. Any areas of non-conformance with the QUALIFOR Programme are raised as one of two types of Corrective Action Request (CAR):

01. **Major CARs** - which must be addressed and closed out urgently with an agreed short time frame since the organisation is already a QUALIFOR certified organisation. Failure to close out within the agreed time frame can lead to suspension of the certificate.
02. **Minor CARs** - which must be addressed within an agreed time frame, and will normally be checked at the next surveillance visit

The full record of CARs raised over the certification period is listed under section 11 below.

The table below provides a progressive summary of findings for each surveillance. A complete record of observations demonstrating compliance or non-compliance with each criterion of the

Forest Stewardship Standard is contained in a separate document that does not form part of the public summary.

U toku provjere obaviti će se procjena kontinuiteta sklada sa zahtjevima QUALIFOR Programme-a. Bilo koje područje ne poštivanja zahtjeva predviđenih QUALIFOR Programme-om će se uvrstiti u jedan od dva tipa Zahtjeva za korektivnim mjerama :

01. **Veliki Zahtjevi** za korektivnim mjerama (Major CAR) – koji se razmotriti i « zaključiti » odnosno riješiti hitno u dogovorenom kratkom vremenskom intervalu s obzirom da je preduzeće već certificirano od strane QUALIFOR-a. Ne izvršenje rješavanja u određenom vremenskom roku može dovesti do oduzimanja certifikata.
02. **Minorni Zahtjevi** za korektivnim mjerama (Minor CAR) – moraju se riješiti u određenom vremenskom periodu, i biće provjereni prilikom sljedeće posjete provjere.

Cjelokupni zapisnik Zahtjeva za korektivnim mjerama se nalazi u dijelu 12.

Naredna tabela prikazuje progresivni sažetak saznanja za svaku posjetu provjere. Kompletan spisak primjedbi koje se odnose na poštivanje ili ne poštivanje kriterija FSC-a se nalaze u odvojenom dokumentu koji nije dio javnog izvještaja.

MAIN EVALUATION / GLAVNA PROCJENA	
Issues that were hard to assess / Pitanja koja je bilo teško razmotriti:	Due to a long winter there was still snow in some areas. Zbog duge zime neka područja su još uvijek bila pod snijegom.
Number of CARs raised / Broj riješenih Zahtjeva:	0 New Major CARs and 4 Minor CARs were raised. Pokrenuto je 0 zahtjeva za velikim korektivnim mjerama i 4 minorna zahtjeva za korektivnim mjerama.
SURVEILLANCE 1 / NADZOR 1	
Issues that were hard to assess / Pitanja koja je bilo teško razmotriti:	
Number of CARs closed / Broj riješenih Zahtjeva	Outstanding CARs were closed. __ izražena zahtjeva za korektivnim mjerama (CAR) su zaključena.
Nr of CARs remaining open / Br. Zahtjeva koji ostaju otvoreni:	Outstanding CARs from previous evaluations were not closed. __ izraženi zahtjev za korektivnim mjerama (CAR) iz prethodnih procjena nije zaključen.
New CARs raised / Novi Zahtjevi:	New Major CARs and Minor CARs were raised. __ novih velikih i __ minorna zahtjeva za korektivnim mjerama pokrenuto.
Certification Decision / Odluka o certificiranju:	The forest management of the forests of _____ remains certified as: <ul style="list-style-type: none"> ▪ The management system is capable of ensuring that all of the requirements of the applicable standard(s) are met over the whole forest area covered by the scope of the evaluation; and ▪ The certificate holder has demonstrated, subject to the specified corrective actions, that the described system of management is being implemented consistently over the whole forest area covered by the scope of the certificate. Gazdovanje šumama na području šuma _____ ostaje certificirano jer: <ul style="list-style-type: none"> • Sistem gazdovanja osigurava da se svi zahtjevi primjenljivih standarda ostvare na čitavom šumskom području obuhvaćenim poljem rada procjene ; te jer je • Vlasnik certifikata demonstrirao, osim propisanih zahtjeva korektivnih mjera, da se opisani sistem gazdovanja ipmlementira konzistentno na cijelom šumskom području obuhvaćenim poljem rada certifikata.
SURVEILLANCE 2 / NADZOR 2	
Issues that were hard to assess	
Number of CARs closed	

Nr of CARs remaining open	
Nr of New CARs raised	
Certification Decision	
SURVEILLANCE 3 / NADZOR 3	
Issues that were hard to assess	
Number of CARs closed	
Nr of CARs remaining open	
Nr of New CARs raised	
Certification Decision	
SURVEILLANCE 4 / NADZOR 4	
Issues that were hard to assess	
Number of CARs closed	
Nr of CARs remaining open	
Nr of New CARs raised	
Certification Decision	

11. RECORD OF CORRECTIVE ACTION REQUESTS (CARs) ZAPISNIK ZAHTJEVA ZA KOREKTIVNIM MJERAMA (CAR)

CAR # Broj	Indicator	CAR Detail Detalji o zahtjevima za korektivnim jerama (CAR)					
		Date Recorded Datum zapisa:	17 MAR 10	Due Date Rok izvršenja:	Next SA	Date Closed Datum zaključenja	
01	1.1.2	Non-Conformance: / Neusklađenost:					
		Forest managers did not demonstrate awareness and compliance with relevant codes of practice, operational guidelines and other accepted norms or agreements. Organizacija zadužena za gazdovanje šume ne ukazuje na upoznatost i poštivanje svih relevantnih pravila struke, operativnih pravilnika i drugih prihvaćenih normi i sporazuma.					
		Objective Evidence: / Objektivni Dokaz:					
		The list of valid internal procedures is not complete; some procedures are not easily available (Fund for accommodation, minimal payment). Lista važećih internih procedura nije kompletna; neke procedure nisu lako dostupne. (Fond za dodjelu stanova, podaci o minimalnoj plati)					
		Close-out evidence: Dokaz o zaključenju:					
02	4.2.5	Date Recorded Datum zapisa:	17 MAR 10	Due Date Rok izvršenja:	Next SA	Date Closed Datum zaključenja	
		Non-Conformance: / Neusklađenost:					
		Not all necessary tools, machines, substances and equipment, including appropriate PPE, were available at the worksite Sve potrebne alatke, mašine, supstance i oprema, uključujući odgovarajuću zaštitnu opremu, nisu bile dostupne na mjestu izvođenja radova					
		Objective Evidence: / Objektivni Dokaz:					

CAR # Broj	Indicator	CAR Detail Detalji o zahtjevima za korektivnim jerama (CAR)					
		First aid kit was not close to the working site with chain-saw operations. Prva pomoc nije bila u blizini radnog mjesta na kojem su se odvijali radovi sa motornom pilom. Close-out evidence: Dokaz o zaključenju:					
03	9.2.2	Date Recorded Datum zapisa:	17 MAR 10	Due Date Rok izvršenja:	Next SA	Date Closed Datum zaključenja	
Non-Conformance: / Neusklađenost:							
Joint analysis and decision-making with the stakeholders directly affected was not made for HCVF with cultural attributes Zajednicka analiza i donosenje odluke o izdvajanju suma visoke zastitne vrijednosti nisu konsultovane sa direktno povezanom interesnom grupom							
Objective Evidence: / Objektivni Dokaz:							
Cultural-historical HCV and measures planned for Stari grad were not consulted with a respective responsible state agency Izdvajanje kulturno-istorijska zasticena sume i planirane mjere za ocuvanje Starog grada nisu konsultovani sa odgovornom drzavnom komisjom.							
Close-out evidence: Dokaz o zaključenju:							
04	8.1.3	Date Recorded Datum zapisa:	17 MAR 10	Due Date Rok izvršenja:	Next SA	Date Closed Datum zaključenja	
Non-Conformance: / Neusklađenost:							
Consistent and replicable monitoring procedures for each activity are not documented in the programme Dosljedne nadzorne procedura koje se nekad ponavljaju za istu aktivnost nisu dokumentovane u sveobuhvatnom programu.							
Objective Evidence: / Objektivni Dokaz:							
Various monitoring is made and replicated. There is no complete monitoring program of all monitoring activities. Upotrebljavaju se razliciti vidovi praćenja koji se često i ponavljaju. Ne postoji sveobuhvatni program nadzora nad svim nadzornim aktivnostima.							
Close-out evidence: Dokaz o zaključenju:							

12. RECORD OF OBSERVATIONS ZAPISNIK PRIMJEDBI

OBS # Broj	Indicator Indikator	Observation Detail Detalji o primjedbi			
01	6.2.1	Date Recorded> Datum zapisa:	17 MAR 2010	Date Closed> Datum zaključenja:	
Observation: / Primjedba:					
RTE species are identified but projects were prepared one year in advance. Observation of how RTE species are included in new harvest projects Rijetke i ugrozene vrste su identifikovane ali projekti se pripremaju godinu unaprijed. Primjedba o uključivanju zaštićenih i ugroženih vrsta u izvedbenim projektima.					

OBS # Broj	Indicator Indikator	Observation Detail Detalji o primjedbi			
		Follow-up evidence:			
		Date Recorded> Datum zapisa:		Date Closed> Datum zaključenja:	dd MMM yy
		Observation: / Primjedba:			
		Follow-up evidence:			

13.

RECORD OF STAKEHOLDER COMMENTS AND INTERVIEWS ZAPISNIK KOMENTARA I RAZGOVORA SA INTERESNIM GRUPAMA

Nr	Comment / Komentar	Response / Odgovor
	Main Evaluation / Glavna Procjena	
01	<p>Hunting Society</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forest Management plan is consulted with Hunting Society - There is cooperation between Hunting Society and FMU, especially in commercial hunting development - Roads are in good conditions, regularly maintained and available for local community and Tourists <p>Negative comments:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hunting is mostly done during weekends and workers are sometimes working in that time - Animals are disturbed by noise during forest operations <p>Lovačko udruženje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrada šumsko privredne osnove se konsultuje sa Lovačkim udruženjem - Postoji saradnja između Lovačkog udruženja I ŠPP-a posebno u razvijanju komercijalnog lova - Putevi su u dobrom stanju, redovno se održavaju I dostupni su lokalnoj zajednici I turistima <p>Negativni komentari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lov se uglavnom odvija nedeljom I ponekad su radnici u to vrijeme zaposleni u šumi - Divljač je uznemirena bukom tokom šumskih operacija 	<p>Mostly positive comments; interviews with staff and own and contract owners confirmed that they do not work during weekends (contract workers work sometimes on Saturdays). Operations are concentrated to a small area and operations are small scale using chain-saws and tractors and animals for wood extraction.</p> <p>Uglavnom pozitivni komentari;</p> <p>Razgovori sa uposlenicima i radnicima izvođača radova potvrđuju da ne rade vikendom (kod izvođača radova ponekad se radi subotom). Rad je koncentrisan na malom području i same operacije su malog obima pri kojima se koriste motorne pile, a traktori i animalna zaprega se koriste pri izvlačenju drveta.</p>

Nr	Comment / Komentar	Response / Odgovor
Main Evaluation / Glavna Procjena		
02	<p>Local community</p> <ul style="list-style-type: none"> - Good harvest planning and forest utilization - Protected sites and in good conditions (cultural heritage, tourist routes...). There is cooperation between local communities and FMU for establishment of new protected sites - Protection from erosion is good but could be improved - Workers in forest have good equipment and safety of workers during harvest operations is sufficient. - Negative comment – local people are not employed <p>Lokalna zajednica</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dobro planiranje i iskorišćavanje šuma - Zaštićene lokacije su u dobrom stanju (kulturno nasleđe, turističke rute). Postoji saradnja između lokalnih zajednica i ŠPP-a o uspostavljanju novih zaštićenih lokacija. - Zaštita od erozije je zadovoljavajuća ali bi mogla biti i bolja - Radnici u šumi imaju dobro opremu i njihova bezbjednost je na zadovoljavajućem nivou tokom rada u šumi - Negativni komentari - Žalba na zapošljavanje lokalnog stanovništva. 	<p>Mostly positive comments; interviews with staff and own and contract owners confirmed that almost all employees and workers are local.</p> <p>Uglavnom pozitivni komentari; Iz razgovora sa uposlenicima i radnicima izvođača radova zaključeno je da su svi zaposleni uglavnom lokalno stanovništvo.</p>
03	<p>Trade union</p> <ul style="list-style-type: none"> - Payments and other fess are on time (meals, transportations from home to work place). All employees have social and health insurance. There are no ethnic disputes and generally there are no complaints from employees. There are 3 levels of Trade unions and Collective agreements: local, cantonal and federal Trade union. Elections are held every 4 years. <p>Skindikat</p> <p>Plate i druge nadnoknade su redovne (topli obrok, prevoz od kuće do radnog mjesta). Svi zapsolenici su pokriveni socijalnim i zdravstvenim osiguranjem. Nema etničkih nesuglasica. Postoje 3 nivoa sidikata: lokalni, kantonalni I federalni Sindikat. Izbori za Sindikat se održavaju svake 4 godine.</p>	<p>Positive comments</p> <p>Pozitivni komentari</p>
04	<p>Workers and contract workers (3 groups of workers):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Working regularly for many years, training by Cantonal commission, regular payment for works, contractors chosen in tenders, PPE is provided by employer, also seasonal workers are insured; workers are supervised by forestry technician <p>Zaposlenici i radnici izvođača radova (3 grupe radnika)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rade redovno već nekoliko godina, trenirani od strane Kantonalne komisije, isplata plata je rodovna, izvođači radova se biraju na javnim tenderima, zaštitna i sigurnosna opremu obezbjeđuje poslodavac, sezonski radnici su takođe osigurani, radnike nadziru šumski tehničari 	<p>No negative comments</p> <p>Nije bilo negativnih komentara.</p>
Surveillance 1 / Nadzor 1		
Surveillance 2 / Nadzor 2		
Surveillance 3 / Nadzor 3		

Nr	Comment / Komentar	Response / Odgovor
	Main Evaluation / Glavna Procjena	
	Surveillance 4 / Nadzor 4	

14. **RECORD OF COMPLAINTS / ZAPISNIK ŽALBI**

Nr	Detail / Detalji		
	Complaint: Datum upisa:	Date Recorded > Datum upisa:	dd MMM yy
	No complaints. Nema žalbi		
	Objective evidence obtained: / Prikupljeni objektivni dokazi:		
	Close-out information: / Informacije o rješavanju:	Date Closed > Datum Rješenja:	dd MMM yy

End of Public Summary / Kraj Javnog Sažetka